

Ivana Brlić-Mažuranić

ŠEST KONAKA ŠEGRTA HLAPIĆA

(1930)

Priredio Vinko Brešić

U bogatoj i još uvijek najvećim dijelom neobjavljenoj ostavštini Ivane Brlić-Mažuranić nalaze se između ostaloga i dramatisacije njezina romana *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* (1916). U Arhivu obitelji Brlić u Slavonskome Brodu čuva se više primjeraka autoričine dramatisacije vlastitoga romana te dramatisacija Tita Strozija prema kojoj je za autoričina života bila izvedena dotad jedina predstava.* Sačuvani primjerci zapravo su strojopisi, i to u nekoliko verzija.

U kutiji inv. broj 85, koja sadrži 25 svežnjica, u svežnjicu 10 nalaze se dva primjerka strojopisnog teksta pod naslovom *Šest konaka šegrta Hlapića* i podnaslovom *Igrokaz za djecu sa predigrom, sa šest slika*, a potom auto-

---

* Ivana Brlić-Mažuranić dramatisaciju svog romana započela je 1925. godine, a dovršila 1930. Igrokaz pod naslovom *Šest konaka šegrta Hlapića* trebao je biti izveden 1931. i 1932, ali nije sve do 1933. kada je odlučeno da se izvede u povodu autoričina 60. rođendana. Ravnatelj Hrvatskog narodnog kazališta Josip Bach nije prihvatio autoričinu adaptaciju romana, već je to u sporazumu s autoricom učinio redatelj Tito Strozzi. Premijera je održana 17. travnja 1934. i do rujna predstava je ponovljena osam puta. O tim dramatisacijama, međusobnim razlikama, posebice s obzirom na roman kao njihovo polazište, opširno piše Berislav Majhut u raspravi *Dječji roman Čudnovate zgode Šegrta Hlapića i njegove dramatisacije iz 1930. i iz 1934.*, koju je izložio na skupu Rano učenje hrvatskoga/materinskoga jezika (RUHMJ-5) u Opatiji 17. rujna 2012.

ričino ime *Ivana Brlić Mažuranić* i godina 1930. Nakon lista s popisom lica slijede 55 paginiranih listova, gotovo na svakome je poneka rukopisna intervencija, najveće na stranicama 39. i 41. Poneke riječi i rečenice strojopisno su podcrtane, većina da bi se razlikovale od teksta didaskalija, neke su pak podcrtane rukom, uglavnom crvenom valovitim crtom.

Drugi primjerak ima 54 stranice, na predlistu rukopisom koji nije autoričin piše *6 konaka šegrta Hlapića, vlastita dramatizacija Ivane Brlić-Mažuranić*, i taj primjerak prvi je u nizu manuskripta koje netko slaže sređujući, čini se, autoričinu ostavštinu. Na sljedećem, prvome listu slijedi strojopisni tekst igrokaza, paginacija je dvostruka, pa je taj list označen i kao 1, 1a, 270 i 271, a na njemu je popis otipkan popis “osoba”, koji je rukom proširen. Dvostruka paginacija završava listovima 324, odnosno 54. Prema intervencijama u strojopisni tekst dramatizacije, najvjerojatnije se radi o jednoj od prvih verzija igrokaza sa 7 slika, jer igrokaz odmah počinje prvom slikom, a ne predigrom kako je to u ostalim verzijama.

U sljedećem svežnjiću 11 tekst strojopisa je pod istim naslovom *Šest konaka šegrta Hlapića* te podatkom da ga je *Napisala Ivana Brlić Mažuranić*. Slijede 69 paginiranih listova igrokaza u kojemu nema rukopisnih intervencija, rukopis je uredniji, jasniji i pregledniji, pisan drugim tipom pisačega stroja te se doima kao čistopis – najvjerojatnije nastao poslije strojopisa koji je u 10. svežnjiću. Drugu primjerak ovdje počinje uložnim papirićem na kojemu je bilješka: *str. 10-14 / Izvadjeno da glume Alka i Beba [autoričine kćeri!], 27. XI. 1932*. Na prvome listu strojopisno stoji *ŠEST KONAKA ŠEGRTA HLAPIĆA / Napisala Ivana Brlić Mažuranić*, sa sljedećim listom počinje tekst dramatizacije sa strojnom paginacijom od 1 do 69. U tekstu nema intervencija.

Sljedeći primjerak počinje predlistom na kojemu je rukom napisano: *Igrokaz Hlapić / Šest konaka šegrta Hlapića*, potom prvi list s početkom dramatizacije, bez paginacije, 2. list nedostaje, pa se igrokaz nastavlja 3. stranicom koja je strojopisno paginirana i tako sve do 24. stranice, odnosno do kraja 2. slike, pa sa 3. slikom paginacija iznova počinje, tj. od brojke 1 do 24 s kojom završava 6. slika, pa sedma slika ide od str. 47 do 53. Očito se radi o slaganju nekoliko strojopisnih verzija igrokaza. Ni u ovome primjerku također nema naknadnih intervencija.

Slijedi primjerak na čijem je predlistu prekríženo rukopisno *Igrokaz Hlapić*, a niže drukčijim rukopisom napisano *ŠEST KONAKA ŠEGRTA HLAPIĆA / NAPISALA IVANA BRLIĆ MAŽURANIĆ*. Posve na vrhu drugom

je bojom napisano *Senečić*, te dodano 4x. Sve ostalo je kao u prethodnom primjerku.

Napokon, u arhivskim svežnjcima 12-14 nalazi se i više primjeraka Strozzijeve dramatizacije pod naslovom *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* i podnaslovom *Petnaest*, odnosno *trinaest slika s predigrom / s prilogom* – i to s 55 paginiranih listova, a na jednome je primjerku uz navod *Za pozornicu prevodio De Tis* crvenom olovkom dopisano *Tito Strozzi*, itd.

Iako se Strozzi u svojoj dramatizaciji oslanjao ne samo na roman već i na tekst autoričina igrokaza, radi se o dvama posve različitim igrokazima. Budući da nas u ovome trenutku zanima samo igrokaz Ivane Brlić-Mažuranić kao autorsko djelo, ovdje se bavimo njezinim sačuvanim rukopisima, odnosno spomenutim u osnovi dvjema međusobno različitim strojopisnim verzijama. U rekonstrukciji mogućega izvornika polazimo od opsežnije strojopisne verzije koju smo nazvali čistopisom (69 listova), odnosno nju kombiniramo s onom kraćom (55 listova). Rukopisne (autoričine) intervencije u kraćem strojopisu ovdje su pisane *kurzivom*, a sve ostale razlike prema tekstu čistopisa navode se u bilješkama.

Šest konaka šegrta Hlapića

Igrokaz za djecu sa predigrom i sa šest slika

IVANA BRLIĆ MAŽURANIĆ

1930

Ivana Brlić-Mažuranić

ŠEST KONAKA ŠEGRTA HLAPIĆA¹

---

¹ U kraćem strojopisu stoji: Šest konaka šegrta Hlapića / Igrkaz za djecu sa predigrom i sa šest slika

L I C A

1).Majstor Mrkonja(40g)	17).Stari kamenar
2).Majstorica(38g)	18).I,kamenar
✓ 3).Hlapić(12g)	19).II,kamenar
✓ 4).Gita(IIg)	20).III,kamenar
5).Crni čovjek(40g)	21).I.seljak
6).Rđavi Grga(25g)	22).II.seljak
7).Kum Marko(35g)	23).III.seljak
8).Kuma Mara(33g)	24).I.žena
9).Baka Manda(70g)	25).III"
✓ 10).Jelica(13g)	26).III,II
✓ 11).Mato(13g)	27).Trgovac kolača
✓ 12).Luka(IIg)	28). voća
✓ 13).Miško(5g)	29). " nakita
14).Dida Niko (65g)	30).Redar
15).Vlasnik cirkusa(50g)	31).djevojčica
16).Košaraš(16g)	32).Starac

33).Dječak

Seljaci, seljake, trgovci, kupači, djeca.

Vrijeme: ~~1910-1911~~ prije 50 godina.

Predigra i šesta slika: u maloj postolarskoj radioni majstora Mrkonje u glavnom gradu. Prva, druga, treća i peta slika na selu, u polju i u šikari uz glavnu cestu kojom putuje Hlapić. Četvrta slika na godišnjem sajmu u pokrajinskom gradu.

u prvog i u petoj slici baletni, dotično glazbeni, nastali.

LICA²

1. Majstor Mrkonja (40g)
2. Majstorica (38g)
3. Hlapić (12g)
4. Gita (11g)
5. Crni čovjek (40g)
6. Rdavi Grga (25g)
7. Kum Marko (35g)
8. Kuma Mara (33g)
9. Baka Manda (70g)
10. Jelica (13g)
11. Mato (13g)
12. Luka (11g)
13. Miško (5g)
14. Dida Niko (65g)
15. Vlasnik cirkusa (50g)
16. Košarač (16g)
17. Stari kamenar
18. I. kamenar
19. II. kamenar
20. III. kamenar
21. I. seljak
22. II. seljak
23. III. Seljak
24. I. žena
25. II. ”
26. III. ”
27. Trgovac kolača
28. ” voća
29. ” nakita
30. Redar
31. Djevojčica
32. Starac
33. Dječak

*Seljaci, seljakinje, trgovci, kupci, djeca*³

---

² Ovoga u čistopisu nema!

³ Rukom dopisano u kraćem strojopisu, i dalje će autoričinom rukom dopisani dijelovi ovdje biti pisani kurzivom.

Vrijeme: *prije 50 godina*.⁴

Predigra i šesta slika: u maloj postolarskoj radioni majstora Mrkonje u glavnom gradu. Prva, druga, treća i peta slika na selu, u polju i u šikari uz glavnu cestu kojom putuje Hlapić. Četvrta slika na godišnjem sajmu u pokrajinskom gradu.

u prvoj i petoj slici baletni, dotično glazbeni, umetak.

---

⁴ U kraćem strojopisu dalje je precrtan dio rukom upisana teksta: *oko 1890. god.* čime se još jednom potvrđuje teza Berislava Majhuta kako se radi o realističkom romanu iz suvremenoga života. Usp. napomene B. Majhuta kao priređivača romana Ivane Brlić-Mažuranić u projektu kritičkog izdanja *Sabranih djela Ivane Brlić-Mažuranić* (sv. 2. Romani, ur. V. Brešić, Slavonski Brod 2009, str. 182 i dalje!).

ŠEST KONAKA ŠEGRTA HLAPIĆA

Predigra.

Postolarska radnja majstora Mrkonje. Vrlo malena i priprosta. Na dnu u uglu pregrada od drveta iza koje je kuhinja. Na desno vrata, koja vode u sobicu. Na dnu malo veća vrata vode u dvorište. Na lijevo prozor, pod kojim je tronošak i nizak stol sa postolarskim oruđem.

Hlapić: (Sjedi na tronošku i oštro zabija klince u neku cipelu.) Tako čavliču! Badava se opireš! – vidim ja: neće ti se u ovu staru cipelu! (Udara krepko) E dragi moj, i meni se nebi koješta htjelo! (pauza) Al sitni smo ti i ja (pauza) a ja nemam nikog svog na svijetu, baš kao ni ti, pa se koješta mora!

(Ulazi majstor Mrkonja, visok, plećat, brkat, surovoga glasa.)

M. Mrkonja: Gdje su čizmice? Brzo!

Hlapić: (Skoči sa tronoška i dohvati nove laštene, dječje čizmice, koje su stajale na polici.) Evo ih! (Pružajući ih majstoru Mrkonji i gledajući ih očitim zadovoljstvom.)

M. Mrkonja: Obriši ih bar, lijenčino lijena!

(Hlapić tare rukavom svoje košulje čizme.)

M. Mrkonja: (Uhvati Hlapića za uho.) Gle ti njega! Rukavom svoje najbolje košulje! (Mrkonja uzme čizme, zaprijeti još rukom Hlapiću i izide opet na lijeva vrata. Hlapić gleda za njim i počese uho.)

Hlapić: (Sam) Moja najbolja! Moja najljepša! Moja jedina, krasna košulja! (Diže lakte, a obadva lakta proviruju kroz razderane rukave košulje. Iza pregratka, koji služi za kuhinju, izlazi majstorica. Skriva nešto pod pregačom. Govori tiho i gleda na vrata kuda je izišao Mrkonja.)

Majstorica: Evo, mali! Baš sam izvadila kruh iz peći. (Dade mu hljebac i gleda ga samilosno.)

Hlapić: Hvala majstorice! (Zagrize odmah slatko u čitavi hljebac.)

Majstorica: (Tobože strogo) Al nemoj sada da dangubiš zbog toga! Majstor ne zna šale! (Hlapić sjedne opet k svome poslu, hljebac sakrije pod zapreg, te svaki čas prigriza. Majstorica radi po radionici. Iz pokrajnje sobe čuju se uzbuđeni glasovi.)

Majstorica: (Sama sebi) Bože moj koliko se opet ljuti!

Hlapić: (Nakon dulje stanke) Recite mi, majstorice, zašto ste vi uvijek tako dobra i tužna, a majstor tako nesmiljen i tako tvrd?

Majstorica: glade na vrata kada je izišao Mrkonja. /
Majstorica: Evo, evo! Baš sam zadovoljna, baš iz par... /
kada je zamislila.

Hlapić: Svaki majstorica! /
Majstorica: /

Majstorica: ŠEST KONAKA ŠEGRTA HLAPIĆA
stara se zna... /
svakom od njih... /

Predigra.

Majstorica: /
Hlapić: / Postolarska radnja majstora Mrkonje. Vrlo malena i
priprosta. Na dnu u uglu pregrada od drveta iza koje je kuhinja. Na desno vrata, koja vode u sobicu. Na dnu malo veća vrata vode u dvorište. Na lijevo prozor, pod kojim je tronošak i ^{ac.} stol sa postolarskim orudjem. /

Hlapić: / Sjedi na tronošku i oštro zabija klince u neku cipelu /
Majstorica: Tako čavliću! Pađava se opireš! - vidim ja: neće ti se u ovu staru cipelu! /Udara krepko/ E dragi moj, i meni se nebi koješta htjelo! /pauza/ Al sitni smo ti i ja / pauza/ a ja nemam nikoga svog na svijetu, baš kao ni ti, pa se koješta mora!

/Ulazi majstor Mrkonja, visok, plećat, brkat, surovoga glasa/

M.Mrkonja: Gdje su čiznice? Erzo!

Hlapić: Skoči sa tronoška i dohvati nove laštene, dječje čiznice, koje su stajale na polici. / Evo ih! / Pruža ih majstoru Mrkonji i gleda ih očitim zadovoljstvom /

M.Mrkonja: Obriši ih bar, lijenčino lijena! -
/Hlapić tare rukavom svoje košulje čizme/

M.Mrkonja: /Uhvati Hlapića za uho/ Gle ti njega! Rukavom svoje najbolje košulje! /Mrkonja uzme čizme, zaprijeti još rukom Hlapiću i izidje opet na lijeva vrata. Hlapić gleda za njim i počeoše uho. /

Hlapić: /Sam/ Moja najbolja! moja najljepša! moja jedina, krasna košulja! /Diže lakte, a obadva lakta provizuju kroz razderane rukave košulje. Iza pregratka, koji služi za kuhinju, izlazi majstorica. Skriva nešto pod pregačom. Govori tiho i

- Majstorica: (Mahne rukom) Bolje, sinko, da i ne pitaš za moju tugu!
- Hlapić: A jeli vam teško kad vas pitam?
- Majstorica: Teško je meni, sinko, od moga zla, a ne od tvoga pitanja. (Sjedne tužna na klupu kraj Hlapićevog tronoška. Mala stanka.) Al vidim da i ti patiš, a ne znaš radi čega je kod nas sve ovako. (Iz druge sobe čuje se sve jače surov i uzbuđen glas majstora Mrkonje, koji se s nekim prepire.) Teško je meni, dijete moje, kad ga čujem ovakova, a nije uvijek tako bilo. (Pokrije oči rukama i kao da sama sebi priča.) Nismo mi prije živjeli u ovome gradu. Živjeli smo u mom rodnom mjestu, radili smo i bili smo sretni, a majstor Mrkonja najbolji čovjek. Imali smo djevojčicu, milu krasnu djevojčicu. (Majstorica briše suze uz te riječi.) Zvala se Marica. Bilo joj je⁵ petgodina.⁶ Majstor pođe jednoga dana sa robom na sajam i povede sa sobom našu jedinicu. – Oh taj dana, ta nesreća naša!
- Hlapić: (Sažalno se nasloni laktom na koljeno majstorice.) Umrla je toga dana vaša Marica, zar ne?
- Majstorica: (Nijeće glavom.) Ne, nije umrla. (Diže ruke i oči k nebu.) Uzdam se još uvijek u volju božju, da nije umrla.
- Hlapić: (Radosno) Pa onda to i nije nesreća! Dok nije netko umro, dotle nije kraj svemu. A dok nije kraj svemu dotle ne može⁷ nitko znati što će izaći: sreća ili nesreća.
- Majstorica: (Malo se smješeći potraptu Hlapića.) Bog iz tebe progovorio, dijete! (Uzdiše zamišljeno. Zatim) Al da ti dalje pričam. Na sajmu vreva, majstor zaposlen, a dijete nerazumno – o Bože moj! (Iz pokrajnje sobe čuje se sve jače vika, napokon udarac vanjskim vratima, zatim na vrata desno uniđe bijesno i naglo majstor Mrkonja i maše čizmicama.)
- M. Mrkonja: (Ženi) Eto! Tako je kad se prima k sebi skitnice⁸! Godinu dana mučim se s ovom lijenčinom, pa eto mi hvale! Šteta veća nego on sav vrijeđi!
- Majstorica: (Zabrinuto) A što je bilo?

---

⁵ Bile su joj

⁶ U kraćem strojopisu rečenica *Bilo joj je pet godina* prepravljena je rukom u rečenicu *Bile su joj četiri godine*.

⁷ Nemože

⁸ Skitalice

- M. Mrkonja: (Udari čizmice na stol.) Što je bilo? Iskvario čizmice. Pretijesne su! Ne mogu dječaku na nogu, pa otac neće da ih primi. – Al čekaj, dangubo nijedna! Sutra ćeš ih ti tamo odnijeti, pa ako ih ne primi, čizmice sutra u vatru, al ćeš i ti skupo platiti. (Uhvati čizmice i baci ih bijesno u kut radione.) Ženo, daj mi kaput, moram na zrak. (Majstor skida svoj postolarski zapreg, vješa ga na zid kraj vratiju, te on i majstorica izlaze na desna vrata u sobicu.)
- Hlapić: (Koji je do sada stajao iza stola, pripravan da umakne, izađe sad nasred pozornice, metne ruke u džep, nagne glavu i misli. Nakon nekog vremena) Majstor ugovorio sa gospodinom za čizmice, majstor uzimao mjeru malome, majstor krojio, majstor šio čizmice, a Hlapić samo što je zabio po tri klinca u svaku i sada: Hlapić svemu kriv. (Nijeće glavom.) Ne, to nikako nemože da bude. (Stoji ovako zamišljen nasred radionice. Ulazi opet majstorica)
- Majstorica: (Blago) Hajde, dijete. Spremaj se za noć. Prekrsti se, pomoli se Bogu, te spavaj. Može sutra svanuti bolji dan nego li nam se danas pokazuje. (Gleda sažalno Hlapića)
- Hlapić: (Klima glavom) Hm! Hm! Majstorice! Čizmice znam da neće do sutra narasti, a znam da se ni majstor neće predomisлити. (Stoji i nadalje zamišljen sa rukama u džepu.)
- Majstorica: Kažem ti: prostri si krevet, pojedi ovo malo, pa lezi (Ode do ormara, odreže komad slanine i daje Hlapiću. Zatim Hlapić ode u kut radione, dovuče tanku slamnjaču, prostre ju po zemlji i baci na nju gunjac. Majstorica radi po radioni, skida svoj zapreg, i objesi ga kraj majstorova zaprega na zid.) Laka noć, sinko! Pazi da ugasneš svijeću prije nego zaspiš. (Hoće da izađe.)
- Hlapić: A niste dovršili pričanje: što je bilo s vašom Maricom?
- Majstorica: (Okrene se na vratima i mahne rukom.) Ostavi to, sinko, nisu vratašca na srcu uvijek otvorena! (Mahne rukom i izađe.)
- Hlapić: (Sam) Tko bi znao što se to dogodilo sa malom Maricom? Koliko mi se ražalio majstor Mrkonja otkad znam da ga nesreća ovakvim⁹ učinila! (Razmišlja, čudi se, polako sa naglaskom.) Al kako bilo treba da nešto smislim za sutra. (Pali polako svijeću i meće ju na panj kraj tronoška.) Jer sutra će biti ovo: (nabraja na prste kao da hoće da se sabere) Čizmice će izgoriti, onaj dječak

---

⁹ ovakovim

neće dobiti čizmice, majstor Mrkonja neće dobiti novaca, a Hlapić će dobiti batina. Ovoliko zla! Ovoliko krivoga! Tko bi to sve tako mirno dočekao. Sve to treba izmijeniti! (Ide polako u kut radione, donosi čizmice, sjeda s njima na tronožak i ogleđava ih. U radioni najprije tišina. Uz Hlapića na panju gori svijeća. Počinje se čuti glodanje miševa, pucketanje dasaka i cvrčanje cvrčka. Iza nekog vremena stane se njihati svijeća na panju, po kojem se čuje cičanje miševa. Odjedared se svijeća izvrne. Radiona ostane rasvijetljena mjesecinom. Podjedno zamišljen promatra mjesecinu.) Krasne li mjesecine! A u nas sve naopako! Al da je u nas sve u redu onda valjda ne bi¹⁰ bilo mjeseca na nebu. (Stane zamišljeno navlačiti čizmice i obuje se.) Ko salivene! (Zamisli se i opet gleda u mjesecinu, pa na čizmice.) A mjesecina krasna za putovanje! (Još čas promišlja) Ha! – (skokne radosno) Da, tako je! Idem u svijet, da razgazim čizmice, da dođu na pravu mjeru. Tako ću pomoći: (nabraja) i sebi i onom dječaku i majstoru i majstorici. Ta neće to baš biti mnogo za njihovu veliku nesreću, ali šta im ja više mogu? Samo ono što je šegrt kadar izmisliti, ono je kadar i izvesti! A šta je više, ono neka i ne pokuša! (Zapali opet svijeću, utakne je čvrsto u krumpir i postavi je na stol.) Dakle na posao, pa na put! (Podvuče se pod neku policu, izbacuje papire, kože, krpe – napokon kapu, čudnovatu kapu. Napred olašteni obod, odozgor crvena koža, uokolo, kao štapići, prišiveni komadići kože i sukna u svim bojama. Sa strane šarena kita) Nije li divna? Već godinu dana prišivam na nju štogod ostane i od papučica i od cipelica i od čizmica i od sara i od cijelog pazara. (Meće ju na glavu i prošeta ponosno.) A sad da pokrpam moju “najbolju košulju” (Uzima dvije spojnice te skopča najprije jednu rupu na ruku, a zatim na drugome.) Gotovo! Sad u zelene žablje hlače! – što mi ih je majstor dao sašiti od svog starog zaprega! (Skine sa zida zelene kao trava hlače, skoči u njih i odmah dalje skače po pozornici kao žaba.) Krek! Krek! Krekekekek! (Zatim se malo smiri.) A jao da ne čuje majstor (Metne uho na ključanicu.) propade o žabljim krakovima sve dobro koje sam zamislio. (Uzima platnenu torbicu sa crvenim resama.) E, još torbu. U nju kruha

---

¹⁰ nebi

i slanine (meće oboje unutra) to mi je hrana za dva dana, a onda: šilo i dretva: to mi je hrana ako ćeš za sto godina! (Metne torbu i kapu na stolicu.) A sad vi koje ste me na put uputile, vi prekrasne, prejasne, presvijetle (svijetla ih rukavom) čizmice; sklopite samnom ugovor. Vi ćete me voditi uvijek dobrim putem, a ja, kad vas jednom obujem tvrdo obećajem, da ću vas slijediti. Svaki čovjek je i onako u vlasti svojih čizama. Dok si bos, ideš kuda hoćeš. Kada se obuješ ne možeš nikuda nego za tubastim nosom svojih čizama! – (Dok je ovo govorio navukao je čizmice, metnuo preko ramena torbu, a na glavu kapu.) Dakle, napred generale nevidljive vojske! – vojvodo lakoga koraka, a čvrste glavice! Idem da bude manje krivog, a više pravog na svijetu.

(8 minuta)

Zastor pada

KONAC PREDIGRE

I. SLIKA

Pozornica prikazuje cestu kroz šumu. Uz cestu dvije, tri velike hrpe kamenja. Na tim hrpama sjede "kamenari", pa lupaju kamen teškim čekićima. Neki od njih imaju crne očale, obrubljene platnom, da im ne skoči¹¹ kamen u oko. S desne strane penje se cesta napram nekom malom mostu. Vidi se pod tim mostom cijeli luk pod kojim ima nešto slame i pod kojega poslije ulaze Hlapić i Crni čovjek.

Kamenari: (Pjevaju u zboru)

Neka pali sunca žar

Neka vije vjetra jar

Kamen tuca kamenar!

Tuca, tuca, čekić bije,

Kamenaru teško nije!

Mlada zora nebom rudi

Mlada snaga širi grudi,

Tuca! Tuc! Tuca! Tuc!

(Dolazi s lijeve strane Hlapić i odmah upada gromkim i snažnim glasom u njihovu pjesmu. Kad se pjesma dovrši pita:)

I. kamenar: Kako ti, šareno čudovište, poznaš našu pjesmu?

Hlapić: A kako je nebi poznao! Svi veseli ljudi jednako pjevaju!

II. kamenar: A otkuda ti putuješ, božja pisanico?

Hlapić: Eto: šalju me dva najveća cara da im obavim tri posla.¹² Prvo: da razgazim ove čizmice, drugo: da vidim gdje u njihovom carstvu što ima, treće: da pomognem gdje kom treba.

I. kamenar: (drsko se primakne i zavirkuje na Hlapića) A meni se čini, momče! (mahne rukom ispred čela kao da kaže "poludio je")

Hlapić: (oštro) Što se tebi čini? Čini ti se da je svaki čovjek poludio koji izađe da drugima pomaže? Jeli? (odlaže kapu i torbu i zasuče rukave) E, sad će ti se odmah činiti samo ono što ja budem htio!

Svi kamenari: Oho! Oho! (skoče sa hrpe kamena)

Stari kamenar: (miri ih) Ne budalite! Niste djeca! – Hajde nam radije reci jesi li kome već pomogao po nalogu tvoga cara.¹³

¹¹ neskoči

¹² Prepravljena rečenica: Eto: šalje me najveći car da mu obavim tri posla [...] da vidim gdje u njegovom carstvu...

¹³ tvojih careva?

- Hlapić: (smiri se, odsuče¹⁴ rukave i samo mahne pješću na drskoga I. kamenara. Zatim priča) Ta jutros sam istom izašao. Al posao ide! Odmah još za sumraka susreo sam nakraj grada magarca –
- Svi kamenari: (prasnu u smijeh) Hahaha!
- Hlapić: (oštro) Što se smijete? To jest, pravo imate! Susreo sam ne jednoga, nego (broji po njima) četir, pet, sedam magaraca – al samo onaj jedan vrijedi da se o njem priča!
- Stari kamenar: Hajde! Hajde! (miri ih) pričaj dalje.
- Hlapić: Za magarcem kola, na kolima mlijeko, za kolima starac, slab i iznemogao. A ja uhvatio kante, raznio po katovima mlijeko i dobio od starca zajuttrak. Eto: njemu teret manje, meni zajuttrak više. Nije li tako dobro? (Gleda izazovno u njih.)
- Svi kamenari: (Smiju se) A osim ovoga sa magaretom nisi ništa doživio?
- Hlapić: Dabome da jesam! Nakraj jednoga sela naherena kolibica – među prozorčićima plava zvijezda. Uz kolibu dječak plače: “Što će reći majka! Izgubio sam dvije guske!”
- Svi kamenari: (Prasnu u smijeh) Sad su opet guske!
- Hlapić: (Odlučno) Ako vam guske smetaju vi nemojte slušati. Ja nisam izašao da pomognem onima koji labudove goje! (Okrene se i priča starom kamenaru.) Pođem sa dječakom, pretražimo šaš i nađemo guske. Kad se mati vratila zahvalila mi do neba, jer u nje osim ovih gusaka i neke male kravice ništa nema. I dala mi žena žganaca za ručak a blagoslov na put, te me evo sa obojim ovdje. – A sve mislim da ću ju još kada tada viditi!¹⁵ *I nju i njenu naherenu kućicu što izgleda ko baka kad se smije.* A što vi mislite? (Pogleda redom kamenare. Opazi crne očale na nekima) A zašto su u njih ove očale?
- Stari kamenar: Boje se da im kamenčić ne uleti u oko.
- Hlapić: Kako se neće bojati kad na ovakove naočale gledaju u svijet. (uzme od jednoga kamenara naočale i pogleda kroz nje u općinstvo) Bože oslobodi! Kao da je sam nečastivi svoju vojsku ovdje utaborio. Zato vi ne pjevate dok vam drugovi pjevaju. (Ide od jednog do Drugog kamenara koji ima crne očale i skida ih redom) Dajte vi to lijepo ovamo! (kad je skupio sve očale baca ih u rpi

¹⁴ odsuče

¹⁵ vidjeti

preko jarka) Pazite samo! Sad ćete progledati i propjevati! Bolje da vam jedamput u godini kamenčić skoči u oko, nego da od godine do godine zurite u svijet kroz crne naočale, ko baba u garavi dimnjak. (Svi se smiju)

Stari kamenar: (gleda na nebo) Mi ovako u besposlici, a eno oluje. Spremajte se! Ide noć, a daleko je do sela. (Kamenari brzo spremaju kapute i oruđe)

Svi kamenari: (Hlapiću) Laku noć i sretan put, carev poslaniče!

Neki kamenari: I hvala što smo progledali. (Svi odu žurno)

Hlapić: Laku noć! (Ostaje sam) Polako bljesak i grmljavina: (Tužno) “Laku noć” i “Hvala lijepa” i odoše. A ja, poslanik najvećeg cara kuda ću? – Ah šta., (opazi luk ispod mosta) ja ću eto ovamo! (Unide pod luk mosta gdje imade nešto slame. Vjetar fička, kiša bije, grmljavina tutnji) E, to se baš ne šali! (Sjeda na slamu, skida kapu i torbu, a zatim i čizmice i počme da ih čisti) Alaj su lijepe! (Cestom i olujom dolazi žurno, sagnut čovjek u crnom širokom šeširu zaogrnut u poderani crni plašt. Naglo ulazi pod luk i osupne se kad vidi Hlapića)

Hlapić: Dobar večer želim gospodine!

Crni čovjek: Kakva ti je ovo dobra večer, glupane!

Hlapić: Baš zato i želim da bi se stvorila dobrom (Crni čovjek otapa blato sa cipela, cijedi vodu sa šešira, izvadi ispod plašta neku malu žutu košaricu iz koje viri sviralica, te ju baci na slamu. Onda sjeda i on na slamu.) Do đavola i ovakvo¹⁶ vrijeme.

Hlapić: (stoji pred njim) A kako ste vi gospodine dopali ovamo?

Crni čovjek: (mrko) Reci ti radije meni kako si ti ovamo došao? Ovo je moje mjesto.

Hlapić: A! Lijepo mjesto! (Ogledava se ispod luka) Ima svoje vlastito nebo. A hoćete li mi dozvoliti da prespavam ovdje?

Crni čovjek: Kako te volja. (Puni lulu)

Hlapić: (Traži po svojoj torbi šibice i zapali lulu. U daljini grmi.) Izvolite! (Duga šutnja) Vidim imate sviralicu. Da vam malo zaszviram?

Crni čovjek: Ne brundaj!

Hlapić: (odlučno) E, gospodine, ako nećete da se zabavljamo, onda najbolje da odmah spavamo. Prostrti ću krevete. Vi sa ove strane, a ja sa ove. (Prostre slamu sa obje strane pod lukom. – Crni čovjek puši, a Hlapić se sprema na spavanje. Kapa do uzglavlja, čizmice

¹⁶ ovakovo

do nogu, torba pod glavu. Hlapić se prekrsti, pomoli i opet prekrsti. Crni čovjek ga promatra i legne pušeći na ležaj.)

- Hlapić: (nakon dulje stanke) A, je l'te? Zar se vi ne krstite na večer?
 Crni čovjek: Budalaštine!
 Hlapić: Budalaštine? (Oslonjen na lakat promatra ga) Vi mora da ste vrlo pametan čovjek, ako ste što bolje¹⁷ izmislili.
 Crni čovjek: Jezik za zube, derane!
 Hlapić: Laku noć, gospodine!

(Oba legnu. Tišina. Oluja je prošla. Spušta se mrak u obliku sivoga i ružičastoga zastora pred kojim se odigravaju dva baleta: 1. "San Hlapića". Taj san u formi baleta, ispunjavaju žaba sa crnim naočalima, magarci s čizmicama, guske sa srebrnim pladnjevima na kojima su žganci, zatim orijaški majstor Mrkonja, te majstorica koja grli neku krasnu djevojčicu, koja joj iznenada izmakne. – Dok ostali vrtoglavo plešu – spušta se drugi, tamno sivi zastor a pred njim započinje 2. "San Crnog čovjeka". Balet mračnih pojava. Seoski žandari sa nakaznim glavama, kokošinci iz kojih vire zlatne kokoši, seoske djevojke, koje plešu kolo i koje vrište kada dolazi Crni čovjek, koji nasred kola pada u ruke žandarskoj nakazi. – Kad se ova dva sna svrše, odižu se polako zavjese jedna za drugom. Vidi se opet luk pod mostom. Dan sviće. Hlapić slatko spava.)¹⁸

- Crni čovjek: (Najprije stenje u snu, vrti se – a onda naglo skoči. Tare oči, ogledava uplašeno.) Do đavola! Ne znaš dali te više izmori san il te više izmuči dan. (Hoda uzbuđeno gore dolje) A ovaj spava kao šiška! (Pokazuje Hlapića. Prilazi čizmicama, uzima ih u ruku i ogledava ih) Nije bog zna šta! Al opet (nasmije se zlobno) nemogu da ostavim – ko ni ovo! (gurne nogom košaricu) Tako lijepa navika! (smije se zlobno, prema pod plašt čizmice.) – A znam kad ovo donesem Grgi on će: (oponaša samilosni plačljivi glas) "A šta si to donio? Dijete će se žaliti, a nama ne treba!" Baba taj cijeli Grga! No sad je tako! I ove čizme i ova košarica na Grgin će tavan, kao i sve ostalo! Pa nek me odade ako smije! (Uzima čizmice i košaricu. Turne oboje pod crni plašt, ovije se i ode).

¹⁷ boljega

¹⁸ U kraćem strojopisu na margini je rukom dopisano: *Ova dva baleta mogu izostati te na mjesto njih glazbeni umetak: Intermezzo iz "Ksenije" od Tarme ili Ples rusalkah iz "Rusalke" od Dvor-žaka.*

- (Nakon nekog vremena budi se Hlapić. Proteže se rukama, zijevne, a onda će nasmijano ležeći)
- Hlapić: O, Bože dobri, koliko sam sanjao. Majstor dobio lavlju glavu, majstorica našla svoju Maricu, a čizmica u snu koliko hoćeš! Al ni jedne tako lijepe kao ove moje! To jest nisu moje, al da znate koliko ću ja u njima obaviti! (Zamisli se kao da sanja. Podigne se i hoće da prihvati čizmice.) Jao! Gdje su? (Skoči sa ležaja.) Nema ih! Nema, nema! (traži, prebacuje slamu, istrči ispod luka, traži cestom) Nema! Nema! Odnešene, ukradene! (Šuti i plače) Koliko ima na mom putu još trnja i kamenja, a ja sada boso, boso siročče! – (Sjedne i spusti glavu na ruke. Sjedi dugo vremena, a onda se trgne i skoči na noge) Što tu¹⁹ plačikam? Sam sam na svijetu! Treba da si sam i pomognem! Nestalo čizmica, a nestalo i Crnog čovjeka. Čizmice nisu odnijele njega – dakle je on odnio čizmice. A ja ih naći moram, pa da ih čuva pet zmajeva! (lupi bosom nožicom o tle, uzima torbu, meće na glavu kapu i poleti da ode cestom. Sukobi se sa Gitom. – Gita u iznošenom no jarkom pelivanskom odijelu. Košuljica svjetlo modra i tanka, suknjica kratka žuto i modro isprutana, dolje u zupce izrezana i srebrenom prujom opšivena, no zaderana na dva tri mjesta. Čarapice žute sa rupama, cipelice male srebrenaste, vrlo nakrivljene i poderane. Kosa poludugačka otvorena, na tjemenu samo vezana velikom, svijetlo modrom vrpcom. U ruci svežnjić robe povezan u crvenu maramicu.)
- Gita: (u koju je naletio Hlapić, odgurne ga uplašeno) Kako si ti nespretni! (Pogleda bolje njegovo čudno odijelo, zelene hlače itd.) I kako si čudnovati!
- Hlapić: (odleti kako ga je gurnula, a onda i on nju pogleda.) A ti valjda nisi čudnovata!
- Gita: (ponosno) Ali nisam nespretna! (Odmah počne plesati gore dolje po pozornici, uzdižući i spuštajući i bacajući i hvatajući pri tom vješto svoj crveni svežnjić kao veliku loptu. Hlapić zadivljeno sjedne u sredini pozornice na desni okrajak jedne rpe kamena. Gita svrši svoj ples i smiješi se Hlapiću.)
- Hlapić: (udivljeno) Ne, nespretna nisi! (Gleda ju.) A kao se ti zoveš?
- Gita: (Sjedne na lijevu stranu iste rpe kamena, i nagne glavicu.) Ja se zovem

---

¹⁹ tuj

- Gita. – A ti, kako se ti zoveš?
 Hlapić: Ja se zovem Hlapić.
 Gita: (Stane se u sav glas smijati, pljesniv ručicama i stisniv zatim ručice među koljena.) Kako se mi čudno zovemo! (Smije se opet u sav glas, zatim dubokim glasom) “Hlapić” – kao da bi tko ovako hlopnuo i muhu ulovio! (Pljesne udubljenim dlanovima.) – Pa onda opet (sasvim tankim glasom) kao da na tamburici dvije žice puknu: “Gita” – (Smije se u sav glas.)
 Hlapić: (Nemože da odoli, nego se i on stane u sav glas smijati. Ovo potraje neko vrijeme. – Zatim se Hlapić uozbilji) To su samo komedije. (Skoči na noge) Ja moram ići – imam posla.
 Gita: (Uhvati ga za rukav) Šta imaš?
 Hlapić: Imam posla.
 Gita: A šta je to: posao?
 Hlapić: Kako? Ti ne znaš što je posao?
 Gita: Ne znam! Je li to štogod lijepoga?
 Hlapić: Jeli posao štogod lijepoga? (Zamisli se, zatim ozbiljno) Kako da ti kažem? Dok ga onako izdaleka gledaš, dotle je uvijek grozan! Kad si ga započeo onda te drži kao rak u štupaljkama, – a kad ga svršiš, kada ga odpačaš (maše rukom kao kad se tko-kod tjera) onda je divan, krasan, prekrasan!
 Gita: (Naškubi usta nezadovoljno) Najprije strašan, onda te drži kao rak – a najljepši je kad ga više neima! Ništa mi se ne sviđa taj tvoj – kako ono kažeš? – posao!
 Hlapić: (Uvrijeđeno) Pa ja ti ga nisam nudio! – Nego sad je dosta. – Ja moram ići. (Digne se s kamena)
 Gita. (Skoči sa hrpe, kamena, uhvati ga obim rukama za lice) Hlapiću, dragi Hlapiću, nemoj ići! (pokrije lice s rukama i odmah stane plakati) Ja sam i onako tako žalosna!
 Hlapić: I ja sam žalostan, a imam i zašto. Ukradene su mi danas čizmice moje²⁰.
 Gita: (Digne zaplakano lice) A meni je ukradena moja lijepa žuta košarica.
 Hlapić: (Trgne se i od udivljenja sjedne opet na rpu kamenja na svoje mjesto.) Žuta košarica, a na joj privezana zlatna sviralica!

²⁰ U S1 *moje čizmice*, pa rukom prepravljeno u *čizmice moje*

- Gita: (Udivljena sjedne od čuda isto tako na svoje mjesto.) A kako ti to znaš?
- Hlapić: (šeće uzbuđeno) Kako ne bih znao, kad smo noćas sve četvero noćili pod ovim mostom! Čizmice, ja, košarica i neka crna nevolja. A sad njih trojice nema, a ja sam ostao sam i bos.
- Gita: O! O! Ti znaš gdje je moja košarica! Kako si ti dobar! Ti ćeš mi ju pribaviti! (Skoči sa rpe kamenja i skače po pozornici!)
- Hlapić: (Razmišlja ozbiljno) To se sve mora srediti. Slušaj Gito – zaista čudno ime! – Nemoj sada nekoliko časaka ni plesati, ni plakati, niti se smijati. Sjedni pa mi pričaj odakle si ti i tko si ti.
- Gita: (Sjedne i počne ozbiljno da priča) Ja sam iz nekoga cirkusa. Bili smo tamo u četvrtom selu. (Pokazuje smjerom lijevo) Tamo sam se razbolila. Gospodar me ostavio kod nekog seljaka i krenuo dalje. (Pokazuje smjerom desno) On se nalazi sa cirkusom valjda već u glavnom gradu. – Ja putujem sada ovako sama za njim. A to je strahovito daleko. (Plače)
- Hlapić: (Sazalno) Sirotice moja! Nemoj plakati – sve će biti dobro. A je li gospodar cirkusa tvoj otac?
- Gita: Nije! (zamišljeno) Ali neznam kako sam došla u cirkus²¹. Otkad se sjećam uvijek sam tamo – a nekako mi se čini, da ipak nisam uvijek tamo bila. (Lahkournno) Ah, šta! Samo da mi je moja košarica!
- Hlapić: A kako ti je nestalo tvoje košarice?
- Gita: (Briše suze) Jučer poslije podne ožednila sam. Opazim u jednom dvorištu zdenac. Metnem košaricu u travu kraj plotu, a uniđem samo sa ovim prtićem u dvorište. Napijem se i kad sam izašla iz dvorišta i htjela da uzmem košaricu nije je više bilo.
- Hlapić: Kad je to bilo?
- Gita: Sinoć prije oluje²²!
- Hlapić: A na kojoj je strani ono selo?
- Gita: (Pokazuje lijevo) Tamo.
- Hlapić: Eto: upravo u oluji i upravo s one strane došao je crni čovjek i upravo takova košarica bila je u njega. – A sad su i moje

²¹ U S1 *Ne znam ni sama kako sam došla u cirkus.*

²² one oluje

- čizmice u njega – Gito, mi se ne smijemo rastati dok ne nađemo tog čovjeka i dok mu milom ili silom ne uzmemo naše stvari. Tvoje su stvari doduše trica...
- Gita: Šta su? Trice? (Uvrijeđeno) Dvije svilene vrpce, tri šarena đerdančića, dvije crvene maramice, svakojaki papir: modri i ružičasti, pa čipkice, pa praporci, - - -
- Hlapić: Eto vidiš! Gdje je toga toliko na rpi to su sigurno trice. No svejedno! Ti žališ za svojom košaricom, a ja za svojim čizmicama. – I mi ćemo ih naći, tako mi vjere! (Diže pest i prijete njome)
- Gita: Dobri moj, dragi moj Hlapiću! – Al znaš ja sam jako umorna. (Sjedne na jedan visoki panj.)
- Hlapić: (Ruga joj se) Kako nećeš biti umorna. Malo, malo – pa plešeš! Malo, malo – pa skačeš, malo, malo, pa plačeš!
- Gita: (Lakomisleno i umiljato) Ah šta ćeš! – Sirotica sam ti ja. A ovako mi je lakše! – Nego kako ćemo putovati? Eto rasporela se moja cipelica. (Diže nogu, a cipelica zijeva.)
- Hlapić: Lako za to. (Sjedne na povaljeno drvo niže Gite, vadi iz torbe sve šta je u njoj: kruh, jelo, nož, maramicu, konačno dretvu i šilo.) Daj ovamo! (Skida Giti cipelicu.)
- Gita: Oh, zar ti to znaš raditi? (Sagnu se k Hlapiću – opazi kruh i slaninu) O Bože moj, baš sam gladna!
- Hlapić: (Sam sebi) Eto je na. Sad je opet gladna! Najprije je bila tužna, zatim je bila umorna, pa onda joj treba krpiti cipelicu, pa onda je gladna! Neće mi biti baš lako s njom. Al nekud je umiljata. (Gleda je dopadno) A šta je meni do ovo kruha! (Giti daje kruh i slaninu) Evo ti, lijepo jedi i odmori se, a ja ću krpiti. A onda naput – nemamo vremena, maleni smo a treba stići velikog i lošeg čovjeka! – Hlapić povlači marno dretvu kroz cipelicu, Gita sjedi na svom visokom panju, maše nožicama, jede velikim tekom i pjevucka neku pelivansku koračnicu.)

Zastor pada.

(17 minuta)

KONAC I. SLIKE.

SLIKA 2.

S lijeve strane pozornice pročelje seljačke kuće. Pred kućom mala ogradica, i unutra cvijeće. Lijevo pred tom ogradicom dugački stol i klupe. S desne strane pozornice pročelje suše i hambara. U pozadini čvrsta ograda sa velikim otvorenim vratima. Uz otvorena vrata hambara klupa i oruđe.

Kad se zastor diže pozornica je prazna.

Ulazi Marko napred, za njim 1. 2. i 3. seljak te nekoliko žena. Svi nose vile i grablje, – naposljetku ulazi Hlapić. Nosi dva velika zemljana vrča, a preko ramena šarene ponjave u koje se sabire sijeno.

- Marko: Dobro je bilo! Baš smo dosta posla uradili.
1. seljak: Bome! Tri plasta! (odlažu vile)
- Hlapić: (meće vrčeve na zemlju) Ja ću, kume Marko, spremiti vile i grablje. (Sakuplja sve oruđe, te dok seljani sjedaju nosi u sušu)
2. seljak: A znate li da je ovaj derančić dosta pripomogao?
- Marko: Boga mi jest! Nisam se jutros tomu od njega ni ponadao.
- Hlapić: (ulazi opet i uzima vrčeve) Da vam donesem svježije vode? (ode sa vrčevima)
3. seljak: A odakle je zapravo to čudovište?
- Marko: Šta ti ga ja znam, došao jutros sa onom lijenčinom, onom djevojčicom – pa mole posla. Vidim da je gladno i sirotno, pa mislim: zaradit će do mraka ono pasulja. Malu sam odma otjerao: lijeno, nespretno – sve pobrlja, svuda smeta – a dječak *svu* svoju večeru zaslužio. – Ali što je? Neima²³ još večere?
- Mara: (Ulazi žurno na glavna vrata ograde) Evo, evo Marko! Ranije ste svršili posao. Nisam vam se još nadala, a zadržala se oko ba-ke Mande.
- Marko: (Zlovoljno) I opet si tamo bila! Sto puta ti kažem da sa Grginom kućom ne pačaš.
- Mara: (Blago pristupi k njemu) Nemoj Marko! Zar ti nije žao one starice? Sve selo u nekom poslu, sve u nekoj radosti – a ona sirota, bolesna, sama po vas dan! Svatko ima nekoga, a ona baš nikoga, do li one protuhe.
- Marko: Eto vidiš! To i jest ono. Ja ne kažem za nju. Bila je čestita žena. Al dok je onakovog²⁴ sina uklanja joj se svako čestito čeljade.

²³ Nema

²⁴ onakovog

3. seljak: Tako je kumo Maro! Možda i nije pravo što je tako – al tako je.
- Mara: (Molećivim glasom) Ako nije pravo, Marko, onda neka kod nas ne bude tako! (Pristupi k njemu) Nemoj se naljutiti ako bi baka Manda na čas došla ovamo. – Neka sirota sjedne uz nas.²⁵
- Marko: (Umekšan, al neće da o tom govori) Hajde, ženo! Daj tu večeru.
- Mara: (Veselo) Za čas će biti.
(Dolazi Hlapić i nosi dva vrča, koja je punio na dnu pozornice na zdencu)
2. seljak: (U šali) Jeli ovo vino, mali?
- Hlapić: Da, iz moga vinograda!
3. seljak: Bos gazda, slabo vino!
- Hlapić: (redi i primiče klupe kraj stola, te razgovara sa seljacima, koji sjedaju)
E, da je po tome, bilo bi moje vino jučer kao živa vatra, jer sam jučer²⁶ bio obuven ko što nitko od vas još nikada bio nije.
3. seljak. A danas si ostao u takovim hlačama u kakovima nikad nitko od nas bio nije.
- Hlapić: (ozbiljno i tužno) Smijte se, kume Luka, al meni nije do smijeha. Ukrao mi netko jutros u zoru čizmice – a ma čizmice! (pokazuje kretnjom da su bile divne). Da znate kako mi je na srcu, kume Luka!
1. Seljak: E, ljut sam ti i ja već više dana. Nestalo mi moga kaputa upravo sa plota pred kućom.
2. seljak: Nestala je i meni neki dan sjekira sa drvnika.
3. seljak: A meni su sa mog rođenog tavana nestale dvije šunke!
4. seljak: Za sve ove vaše jade još nekako – al šta bi ja rekao? Prošle nedjelje, dok ja u crkvi, nestalo iz sobe moje torbe, a u torbi novci. – Ako i nije puno, al moje je.
- Marko: Čujte ljudi! Sve ovo trebalo bi u jednu misao skupiti – meni se čini da ovo jedna lija kokoši odnosi.
(Seljaci svi kimaju glavama)
(Na dvorišna glavna vrata ulazi baka Manda. Stara, pognuta, sa štapom, vodi je jedna djevojčica)

---

²⁵ S1: *Neka i sirota starica sjedne uz nas.*

²⁶ juče

- Baka Manda: Dobar večer, Marko! Bog ti dao dobra i blagoslova!
- Marko: (Blago) Dobar večer, bako. Hajde, sjednite, naći će se večere.
- Baka: Nije meni za večeru, nego za vašu ljubav, sinko. Da nije tvoje Mare neznam što bi jadna. (Sjedne na klupu uz otvorenu sušu. Njoj do nogu sjedne djevojčica)
(Mara i dvije žene unose večeru i meću na stol. Svi uzimaju, Hlapić donosi tanjur u koji Mara meće kašu, a Hlapić nosi baki Mandi)
- Marko: Hajde, mali, sjedni pa jedi.
- Hlapić: (Stoji u zabuni) Kume Marko htio sam vas nešto moliti. Ona mala što je jutros samnom došla...
- Marko: Pa što je? – otjerao ju ja - - - otišla je.
- Hlapić: Nije, kume Marko, – nije daleko.
- Marko: E to se zna: besposlica, pa se drži u blizini zdjela.
- Hlapić: Pa sad smo poslove svršili, kume Marko, sad nam i trebaju besposlice da nas rasonode!
(Dok oni to govore ulaze sa desne strane kraj ambara mala kolica. Vuče ih domaći veliki pas Kudrov. Kolica potpuno cvijećem okićena, nad njima odostrag luk od ljeskovače²⁷, po njem cvijeće i papirnati leptiri – napred visoki štap sa kojega lepršaju raznobojne vrpce. U kolima stoji Gita i drži se za taj štap. Na psu ogrlica od cvijeća, sedlo od baršuna, a na repu svezana crvena vrpca. – Gita drži u slobodnoj ruci bubnjić sa praporcima te živahno zvoni, pripjevajući. Hlapić odmah priskoči i vodi Kudrova do pol pozornice. Gita iskoči iz kola s ljeskovim obručem, koji je prebučen svilenim crvenim papirom, te kojega Gita stane preskakivati. Dok seljaci veselo povlađuju, izvodi Gita razne pelivanske igre, te uvlači Hlapića u igru. No ovaj se drži ozbiljno, te samo nerado pomaže kod izvedbe. Sve ovo treba, po nacrtu režisera, kratko i po mogućnosti živo izvesti. Pri zaključku prizora Gita iz male puške iznenada obasipa “kuma Marka” sa šarenim sitnim papirićima.)
- Marko: (smije se) Mora da si mudra kad si i Kudrova naučila.²⁸
- Gita: Nešto sam mudra, a nešto sam imala sira (grli Kudrova) pa smo i to i ono lakše podijelili!²⁹
- Marko: (smije se) *Prava besposlica.*

---

²⁷ ljeskovca

²⁸ Al kad si i Kudrova naučila, mora da si mudra.

²⁹ pa smo i sir i mudrost lakše podijelili

- Hlapić: (veselo) Eto, kume Marko, Bog je tako odredio! Na svakih 10 radnih ljudi po jedna besposlica. Radini bi ljudi skapali od dosade da nema besposlica – a besposlice bi skapale od gladi da nema radinih ljudi.
- Marko: (smije se) Pravo govoriš. Hajde, mala, da te darujemo. (Svi seljaci daju Giti koji komad sira, koji kruha, ili kolač. Marko reže hljeb) A sada da sjednemo!
(U to uleti 1. seljakinja, usoptana:)
1. seljakinja: Vatra! Vatra! Pomozite!
- Svi: Vatra? Gdje je vatra?
1. seljakinja: Grgina pojata gori! Pomozite!
(Svi pritrče ogradi i gledaju na pozornicu otkud požar sjaji)
- Baka Manda: Jao, dobri ljudi, pomozite! (Hoće da ustane no nemoćno klone natrag na klupu).
- Gita: (uplašena, sjedne do bake) Oh, ostanite bakice! Vi i ja i onako nemožemo pomoći. Oh! Kako me je strah! (pokrije rukama lice i položi glavu baki Mandi u krilo)
- Marko: (skoči sa svoga mjesta) Brzo ljudi! Svaki po vedricu! Hajdemo! (hvata vedricu)
(Seljaci na to mrmljaju i oklijevaju. Čuje se: “Baš nam nije do pojata rđavog Grge”, pa onda “Nije nam drag ni Grga, ni pojata njegova”)
- Marko: (oštro) Kad je vatra u selu onda se ne pita ko je komu drag, nego je svatko svačiji brat! Žurno ljudi! Grgina kuća, ko da je vaša! A razračunat će se poslije.
(seljaci zlovoljno hvataju vedrice i škafove. Hlapić u prvi čas poletio put vatre)
- Gita: (zove i plače) Hlapiću! Kuda ćeš?
- Hlapić: Po vedricu, pa gasiti! To se zna! (ulazi u sušu da nađe vedricu)
- Gita: Jao! Jao! neidi! Bojim se! (plače)
- Hlapić: (u hitnji) Bojala bi se ti još i gore, da se ne pogasi! (U brizi) Al kako li će se gasiti bez vatrogasaca, bez ičega?
(Poleti put zdenca. Tamo se međutim ljudi postavili u “lanac”. Vidi se kako jedan drugomu dodaje vedricu za vedricom i kako munjevitom brzinom ide vedrica od bunara do kraja pozornice. Iza pozornice desno buka, žamor, vika djece i žena, praskanje drva, sjaj požara, polijevanje).
- Hlapić: Koliko je ovo mudro! (gleda “lanac”) Bez nevolje i bez sela nikada u svijetu mudrosti! – Dajte ja ću vodu vući! (Radi neumorno vukući vodu).

- Baka Manda: (jauče) Jao, ljudi, neka je i za pojam! Prazna je! Al kolibu da mi spasite! Bog vam davao! (Ustane – Gita ju vodi do ograde. Zure preko ograde – gledaju prema vatri.)
- Žena 3.: (uzrujan) Pa to i jest ono, bako! Gledajte! Uхватило se kolibe!
- Svi: Jao! Pomozite.
(Dolazi hitno sa garišta Marko, 1. 2. 3. seljak uzbuđeni.³⁰)
- Marko: (žurno, uzbuđeno) Ovako ne ide, ljudi! Treba ugao krova, koji se upalio, provaliti. Treba na krov!
1. seljak: Boga mi, ja ovakav težak, ne idem na onaj truli krov.
2. žena: Ti si kukavica!
1. žena: Tko je tebi kukavica? Ovo je moj čovjek, a nije kukavica.
(pravdaju se)
3. seljak: (uzbuđeno) Marko, ti da ideš! Tvoja je kuća prva do vatre!
- Mara: (uzbuđeno) Gle! A do tvoje neće doći? (Nasrće do 3. seljaka.)
- Baka Manda: Jao ljudi! Uz vatru da se pravdate! Jao meni, izgorjesmo i ja i vi i – svi!
- Hlapić: (ostavlja bunar) Istina! Popravda se selo – ode sva mudrost i izgorje svačija kuća!³¹ Prije će im se i kape na glavama zapaliti, negoli će pravdu dokrajčiti! (Dok je ovo govorio skida žurno kapu i izvlači iz suše ljestve, pa onda motku) Gito pomozite. (daje joj motku, sam uprti ljestve)
- Gita: Kuda? (uplašeno)
- Hlapić: Do vatre.
- Gita: Jao meni!
(Seljaci se dalje pravdaju, Hlapić izlazi sa ljestvama, a Gita dolazi do ograde, a onda baci motku i pobjegne uplašeno natrag baki)
- Seljak 2. (Koji nije opazio da je Hlapić otišao.) Al treba na kuću! Da bacimo kocku da žrijebamo. (kida štapiće da vuku žrijeb) – Ti Marko da vučeš prvi!
- Marko: Ako izvučem ja ću i poći, al neću da mi ovaj zapovijeda.
- Žena 3. (Što gleda kraj ograde, više) Gledajte! Eno onaj mali na krovu!
(svi potrčaše k ogradi)
- Žena 2. Jao! Izgorit će dijete (Marko i seljaci polete do vratiju.)
- Marko: Postidilo nas dijete, ljudi! Da mu barem pomognemo (Izađu žurno)

³⁰ Svi uzbuđeni.

³¹ Za razliku od primjeraka kraćega strojopisa, u ovome je ovo jedina podcrtana rečenica!

1. žena: Neće izgoriti! Eno zajahao na sljeme kolibice. Eno! Izvlači daščice što su počele da plamsaju.
- Baka Manda: (sa svog mjesta, gdje sjedi skutrena uz Gitu, koja plače) Bog mu davao!
3. žena: Jao! Eno mu vatra do nogu! Eno, više vode! Zagušiti će se, pomozite!
2. žena: (uzbuđeno) Neće izgoriti! Neće! Gle! Gle! Baca daščice na zemlju. Povalio sav ugao krova. Gle na kolibici više vatre neima. (Čuje se kako padaju daščice i žamor – a najednom vrisak svijju.)
- Svi, žene i djeca: Jao! Probilo se sljeme. Propao mali na tavan!
1. žena: (plače uzbuđeno) A tko zna jeli s njime i vatra propala? Hoće li izgorjeti? Jadno malo!
(Žamor, buka, svi polete do garišta – samo Gita i Baka Manda ostaju)
- Baka Manda: (smireno sklopi ruke) Sad, Bože dobri, kako dosудиš meni i onom siročetu.
- Gita: (klekne do bake) Bože dobri, pomози nam svima!
(Pauza, tišina na pozornici. – Iza pozornice čuje se najprije žamor – zatim radosni, začuđeni poklici svijju. Još malo – krika, razgovor, rasprava, ijuškanje)
- Baka i Gita: (Prenu se iz molitve) Bože što je ovo?
(Ulazi radosna povorka. Napred dva seljaka nose Hlapića, garavog, raščupanog, razderanog, no ipak čitavog neozlijeđenog. Hlapić drži u desnoj ruci visoko uzdignute svoje čizmice, u lijevoj Gitinu košaricu)
- Hlapić: Gledajte ljudi! Ovo sam u zraku uhvatio! –
1. seljak: (Diže visoko svoj kaput) I ovo je u zraku uhvatio!
2. seljak: (Diže sjekiru) I moju sjekiru!
3. seljak: (Diže u svakoj ruci šunku) I ove dvije šunke – boga mi moje!
4. seljak: (Diže torbu) I moju torbu, da mi je srećnija od sad nego do sad!
- Svi: Mali! Živio! (Bacaju kape u vis i nose Hlapića dvorištem uokolo!)
- Gita: (Priskoči Hlapiću i cikće od radosti) Hlapiću! Odakle ovo čudo?
- Hlapić: Puknulo sljeme kuće! Propao ja na tavan – mekano, lijepo ravno na trinu. Kako sam padao zapnem rukom o nešto. Padnem ja, a i ono padne samnom! Dok ja došao k sebi – Pogledam što mi je u rukama? Eto: Čizmice! (Diže ih i kliče od radosti) Ogledam se: malo dalje leži Gitina košarica – a tamo gore

- na gredi visi ovaj kaput i ove šunke i ova sjekira i ova torba!
E čizmice moje, dobro moje! (obuva ih pa se uspravi i isprsi)
Sad opet znam tko sam i po kojem sam poslu izašao.
- Svi: Čuda i radosti! (Kliču još neko vrijeme a onda će):
1. seljak: (ozbiljno) Lijepo je ovo, – no treba i pomisliti. Odakle sve ovo?
- Baka Manda: (koja je pratila sve ovo zapanjeno i sve više poprimala izraz strave)
Ljudi, gdje ste vi ovo sve našli? (Ustane mučno, korakne k njima i gleda upropašteno u njih)
2. seljak: (nevoljko u neprilici) Bako Mando – što da vam kažem? – na vašem tavanu.
- Baka Manda: (Zapomaga i sjedne nemoćno na klupu) Jao! Bože! Grga! (Čuje se mrmljanje među seljacima. Isprva tiše onda sve jače Da! Grga! Grga!)
3. seljak: (Odlučno) Neima šaranja. Vama, bako Mando, čast no Grga je lopov i hulja! (Nezadovoljstvo probije)
1. seljak: Istina, treba selo da se riješi šuge!
2. seljak: E da nam je bio večeras ovdje! Pa u onu vatru s njime!
3. seljak: Kostu mu treba polomiti, nitkovu!
(Baka Manda sva se skutrila, pokrila lice rukama, Hlapić stao pred nju, a Gita ju objumila i zaklonila)
- Marko: (Unilazi sa garišta nosi motke itd. i otreša pepeo sa kaputa) Šta je ljudi, šta je ovo?
3. seljak: (uzbuđeno) Znaš i sam što je, kume Marko! Lopova imamo u selu! Treba da se nešto učini!
- Marko: (Gleda baku Mandu – zatim umiruje seljake) Stanite, stanite! Ljudi! Najprije zahvalimo ovom malomu (Pristupi Hlapiću i metne mu ruku na rame) junačiću, koji se je ponijeo kao pravi čovjek. – A onda, braćo, ako imamo što da raspravljamo, valjda nećemo u pol dvorišta, kao cigani na križanju. Uniđimo u kuću, pa raspravimo kao ljudi, ono što nam je nužno.
(Seljaci i Marko odu za malu ogradicu pa u kuću.)
(Na pozornici jedan čas muk. Hlapić sjedi zamišljeno na klupi kraj bake. Nakon male stanke Gita diže glavu sa krila bakina.)
- Gita: (tiho) Bakice! Mi ćemo Vam³² pomoći!
- Baka Manda: Nitko! Nitko! nemože meni da pomogne, a kamo li vi siročad, što tumara svijetom.

---

³² vam

- Gita: Samo vi meni, bakice, recite što Vam³³ je najteže. Jeli za kolibicu? Recite, bakice?!
- Baka Manda: Kolibica! Nju su mi dobre ruke spasile, a dobre će mi ruke krov nad glavu povratiti. Al tko će mi povratiti sina, onakvog sina, kakvog sam do sad u duši svojoj gledala! (Opet pokrije lice rukama) Sine! Sine! Ti si crnim oblakom pokrio sve moje dane, koji su bili i koji imadu još da budu! (Plače).
- Gita: Nemojte plakati, bakice.
- Hlapić: (Tare i sam rukavom oči) Neka plače! Neka plače! (nakon stanke) da je vaš sin sad ovdje, pa da vas vidi ovakovu, sigurno bi se popravio. – Bakice! ja ću potražiti vašeg sina, ja ću ga dovesti ovamo.
- Baka Manda: (uplašeno) Ne! Ne! Dijete! Šta da mu kažem? Kako da ga dočekam? Što je on sada pred mojim srcem, a što je pred licem sela? Jesi čula šta rekoše: kosti mu treba polomiti! U vatru ga treba baciti. – Oni unutra raspravljaju, oni se dogovaraju. (Potresno i polagano) Oni sude mome sinu, mome sinu, dijete! –
- Hlapić: (Ustane, otare oči, prođe gore dolje) Bako, ja ću vam kazati kako ćemo. – Gita i ja putujemo sutra dalje. Ako ja susretnem vašeg sina, reći ću mu - - - vi mi bakice recite što da mu rekнем?
- Baka Manda: (Stišava se – nakon stanke) A poznaješ li ga?
- Hlapić: Poznajem. Danas je prošao sjenokošom kad smo na njoj radili.
- Baka Manda: (govori polako i tiho) Reci mu dijete – reci mu - - - (nemože dalje)
- Hlapić: Ja ću mu reći što se dogodilo i neka ne dolazi u selo. Reći ću mu još i to, da mu majka plače, da mu poručuje neka pođe u svijet, i neka postane čestitim čovjekom. Jeli dobro tako?
- Baka Manda: Dobro je, dobro – Al kakvo tužno dobro, dijete! No sad boljeg neima! I Bog te blagoslovio, milo dijete! (Miluje Hlapića)
- Hlapić: Ali znate što je bako? On me neće poznati, on neće vjerovati da od vas dolazim. Dajte mi bilo kakav znak.
- Baka Manda: (Razmišljava) Što imam da ti dadem? (misli) Čekaj! (vadi iz žepa rubčić, a u uglu zavezana srebrna forinta). Ovo je moj sinak,

---

³³ vam

- još ovako malešan (pokazuje rukom) o vratu nosio. Oj sine, sine! Što sam od tebe tada čekala, a što sam sada dočekala. A bio mališan – svilene kosice, a mekanog srdašca! – O Bože! - - - Eto, ovo mu daj i reci mu - - - (Nemože da dovrši od plača)
- Hlapić: (ganut) Bako – ja i onako nemogu upamtiti što ćete mi kazati. Dajte da mu ponese ovaj spomen od vas i da mu kažem što me Bog i vaše suze naučile!
(Uzima od bake forintu i maramicu)
(Mjesec se diže. Gita leži glavom na krilu bake Mande i spava. Noćni mir samo iz kuće se čuje razgovor sve smireniji. Gita spava.)
- Hlapić: Bome, umorili smo se od jutros. – A nekako me i noga boli! Malo opečena. (Skida čizmice i ogledava nogu) Bako, nisam baš pospan, al malo bih se odmorio. Samo da mi čuvate čizmice. (Pruži se po klupi, metne glavu na torbu, a baki daje čizmice. Za čas zaspi i Hlapić. Duga stanka – tišina)
(Marko izlazi iz kuće. Mara ga dočeka na vratima. Za Markom ljudi)
- Marko: (Blagim glasom) Bako - - -
- Mara: (Ustavlja ga) Marko, ako Boga znaš, nemoj rascviliti sirotu!
- Marko: (opetuje blago) Bako Mando – nebojte se - - -
- Baka Manda: (Kad ih je ugledala, digne prst na usne i pokaže na djecu koja spavaju) Pst! Pst! (Spokojno i važno) Mi smo već sve riješili. (Veliki pokoj)

(Zastor pada polagano)

20 minuta

SLIKA 3.

Križanje dviju cesta. U pozadini ravnica: polja kukuruza i livade. Uz križanje tu i tamo grmlje. U sredini, nešto straga, vatra oko koje sjedi pastirčad. Luka, II. god., Jelica 10 god., Miško 5 god. I dvoje ostale pastirčadi Naknadno Mato 13. God. Peku na žeravici kukuruze pečenjake koje su nataknuili na štapiće.

- Luka: Razprši žeravicu Jelice! (Jelica zapregom razmahuje. Miško i Luka okreću kukuruzne klipove na štapiću)
(Dolazi Mato i sjeda do njih)
- Mato: A šta ovom malom pedlju (pokazuje na Miška) pečete toliki veliki kukuruz ko za Grka?
- Jelica: Pa tako je i pravo. Najmanjem treba najveći zalogaj. Od čega bi inače narastao?
- Mato: (mrko) Istom štogod! On i nezna šta će s time!
- Miško: Znam! (Ponosno) Jednu ću polovicu pojesti, drugu ću si spremiti za poslije, a treću ću odnijeti mami! (Svi se smiju.)
(Unilaze s lijeva, veselo i žustro, Hlapić i Gita. Hlapić zviždi. Zatim)
- Hlapić: Dobar dan, narode!
(Luka, Jelica i ostala dva pastirčeta ustaju i prilaze Hlapiću i Giti. Miško i Mato ostaju kod vatre.)
- Luka: Dobar dan, čudo božje! (Promatra ih)³⁴
- Jelica: A kuda ćete vi ovakvi³⁵?
- Hlapić: A eto! Ja sam poslanik dvaju careva. Oni me šalju da vidim gdje što ima i kom što treba.
- Luka: Pa kako da te dva cara nisu bila kadra bolje opremiti i u kočiju te posaditi?
- Hlapić: E pa tako! Carevi samo kažu: moj si poslanik, idi obavi ovo i ono – A ti onda gledaj kako ćeš se probiti i nije više careva briga. Zato je car car!
- Gita: (Gita koja je međutim pošla do vatre gdje Miško peče kukuruz a Mato do njega sjedi. Gita uzbuđeno) Bezobraznik! Otimaš malom djetetu!
- Miško: (Plače) Uzeo mi je moj kukuruz!

³⁴ (Promatraju ih)

³⁵ ovakovi

- Jelica: (tješi ga) Neplači! Drugog ću ti ispeći³⁶. Uvijek³⁷ si ti, Mato, Jednak!
- Luka: (Mati) e da su mi tvoje³⁸ godine! Vidio bi Ti!
- Mato: (mrko) Nebrbljajte! Moje je! (Zagriza prkosno u pečenjak i motri podrugljivo Hlapića. Hlapiću) A ti Šarko, zar ti smiješ ovako smiješan putovati?
- Hlapić: (mimo) Svaki smije biti smiješan koliko mu volja! To nikako ne smeta. No ako je dobar i pravičan, to već više smeta.
- Mato: (podrugljivo) A zašto, sinko? (jede moj³⁹ pečenjak)
- Hlapić: (mimo) Jer se onda konačno mora na svom putu sa nitkovima potući!
- Mato: (posprдно) A s kime bi se ti, pile moje, tukao?
- Hlapić: (Odlučno) Ako hoćeš baš i s tobom, sokole!
- Mato: (Izazovno) De pokušaj, mišiću!
- Hlapić: Bome hoću, medvjede! (Skoči k Mati)
(Uhvate se u koštac. Hlapić manji no brži i oštrij nakon kratkog hrvanja povali Matu)
- Svi: (veselo) Tako je! Tako mu treba!
- Hlapić: (Veselo) Evo Ti sad i pileta i mišića! (tare znoj) Bome sam se oznojio u ime moga cara. Al nemari! (Pokazuje na Matu koji leži) Lijepo⁴⁰ je vidjeti nevaljanca povaljena na zemlju!
(Mato ustaje postiđen i odlazi mrmļajući i oprašujući koljena.)
- Gita: Možemo li s vama sjesti uz vatru?
- Jelica: Možete, dakako! Hajde, Luka, donesi još tri lijepa⁴¹ klipića – za Miška i za goste (Luka odlazi, ostali sjedaju.)
- Gita: A smiju li se trgati kukuruzi?
- Jelica: Mi smijemo, jer ih čuvamo?
- Gita: Kako ih čuvate kad ih trgate?
- Jelica: (smije se) čuvamo ih od krava!
(Dolazi Luka. Svi sjede i peku klipice na štapovima.)

---

³⁶ izpeći

³⁷ Uviek

³⁸ Tvoje

³⁹ [Treba svoj!]

⁴⁰ Liepo

⁴¹ liepa

- Gita: Kad ste ovako sami te čuvate krave i kukuruze, sve jedno od drugoga, tko onda čuva vas⁴²?
- Jelica: Pa valjda Bog!
- Hlapić: A kako Vi u ovako malom selu gdje nema⁴³ ni škole ni crkve, znate za Boga?
- Jelica: Znamo jer smo uvijek sami na ovim velikim livadama – pa što bi od nas bez Boga bilo? Bez Boga ne može⁴⁴ se biti pastirčetom!!
- Gita: (udivljeno) Kako je ona u ovoj tišini sve ovo izmudrila! A u cirkusu: cincincin bumbumbum! pa ništa ne misliš⁴⁵! (Smije se i plješće rukama)
- Hlapić: (zamišljeno) Dobro je da gradski ljudi neznaju kako je pastirčadi lijepo⁴⁶ ovako uz vatru pekuć kukuruze.
- Luka: A zašto je dobro?
- Hlapić: Jer bi oni također došli, misleći da će i njima ovdje tako lijepo⁴⁷ biti. A kad tamo: unaprijed⁴⁸ sve im propalo!
- Luka: A zašto?
- Hlapić: Jer njima ne može⁴⁹ biti lijepo⁵⁰. Gradski ljudi naime neznaju sjediti.
- Jelica: Jao! neznaju sjediti? Pa zar oni nisu kao i mi?
- Hlapić: Jesu! Imadu oni čime da sjednu baš kao i vi, al neznaju da to upotrebe. Oni se vječno vrpolje i vječno premještaju kako bi im što ljepše i što bolje bilo – i nikad da se namjeste!
- Jelica: E al onda mora da ima *u njih* mnogo lijepih⁵¹ mjesta od tolikog namještanja!
- Hlapić: Bilo kako bilo, ovdje je najljepše! Samo da mene briga ne mori⁵².

---

⁴² Vas

⁴³ neima

⁴⁴ nemože

⁴⁵ nemisliš

⁴⁶ liepo

⁴⁷ liepo

⁴⁸ unapred

⁴⁹ nemože

⁵⁰ liepo

⁵¹ liepih

⁵² nemori

- Luka: Kakova briga, brate?
- Hlapić: Eto, sakriva se u mom džepu⁵³ jedna srebrna forinta, a opet se sakriva u ovome kraju jedan čovjek. Tome čovjeku treba da predam tu forintu. A kako oba nesmiju samo tako na sunce – neznam kako ću ih sastaviti!
- Gita: Ne tari⁵⁴ si glavu! Kako da ti ne nađeš⁵⁵ Grgu kojega poznaš i za kojega znaš kojom je cestom otišao – a ja sam našla Tebe i cestu po kojoj si išao, premda nisam ni znala da ima Hlapić na svijetu⁵⁶ ni da ima cesta na kojoj je on!?
- Hlapić: (smije se) Vidim da nije mudro što govoriš, a ipak nisam dosta mudar da te nadmudrim.
- Gita: Bilo kako bilo! Ako nas sreća posluži može Grga sad pred nas pasti!
- Luka: Bome može⁵⁷! Nemože ni kruška pasti pred tebe ako ne sjediš⁵⁸ pod njenim deblom – a gdje bi čovjek samo onako pao preda te s neba!
(Iza pozornice čuje se u taj čas štopot kola, topot poplašanih konja, vika.)
- Hlapić: (Gleda za pozornicu i diže ruke da zaustavi konje – viče): Stoj! Stoj! E! E! (izleti van) (Čuje se prasak kolesa i kako se kola izvalila. – Zatim muk.)
- Jelica: (Koja je ostala, držeći Miška za ruku, na pozornici, gleda za pozornicu) Izvalili se! Bože, kako su jurili! Jesu li se ubili. Eto, eto! Živi su! (mala stanka, čuje se razgovor, psovanja, ulaze: Crni čovjek, Grga i svi pređašnji osim dvaju pastira)
- Crni čovjek: (otrcanog odijela, a bez kabanice i šešira, tako te ga Hlapić odma ne prepozna. Hramlje jako i drži ozlijeđenu⁵⁹ ruku. Vodi g a Grga, koji je neozljeđen⁶⁰) Trista mu ništa! Samo nam je to još trebalo! (Sjedne na kamen)

---

⁵³ žepu

⁵⁴ Netari

⁵⁵ nenađeš

⁵⁶ svietu

⁵⁷ Bome teško!

⁵⁸ nesjediš

⁵⁹ ozljeđenu

⁶⁰ neozljeđen

- Grga: (Zlovoljno) Pa tjerao si kao lud!
- Crni čovjek: Kao da nemamo zašto!
- Jelica: (Pošla iza pozornice, vraća se i nosi kaput kabanicu crnoga čovjek, a Miško nosi njegov šešir) Evo, ovo smo našli u jarku. Kola smo povukli na stranu, a ono dvoje ostalo je uz konje.
- Crni čovjek: Daj kabanicu – groznica me trese. (Jelica ogrne crnoga čovjeka a Miško mu daje strašivo šešir)
- Gita: (koja je pošla sa Hlapićem na prednji kraj pozornice) Jesi li vidio kako je krasan onaj konjić! Crn ko ugljen a nemiran ko iskrica. Ah! Da mi je malo projahati!
(čini rukom kretnju kao da drži uzde a nožicom zamahuje kao da lebdi na konju.)
- Hlapić: (koji je donio rastrgane⁶¹ uzde i komade oglavine) Nisam ja ništa vidio! Priskočio sam odmah⁶² da oslobodim konje iz orme! Gle kakva orma! Bit će krpanja! (Ogledava poderane hamove kao stručnjak) Sretno su prošla ova dvojica! (Ogleda se na Grgu i na crnog čovjeka. Lecne se i uhvati Gitu za ruku. Tiho) Gito! Ono je čovjek koji je ukrao moje čizme i tvoju košaricu. (Opazi Grgu) A onaj drugi vjere mi! Ono je Grga. (Uzbuđen zagleda se u njih)
- Gita: (tiho prisloniv se Hlapiću) Joj, Hlapiću! Mene je strah!
- Hlapić: (Ljutito i tiho) Uvijek jedno te isto: “Hlapić! Mene je strah“. Umjesto da mi kažeš što ćemo sada?
- Gita: (tiho i uvredljivo⁶³) A tko ti uvijek pomogne nego ja? Mi djevojčice od navike govorimo: mene je strah – a kad tamo sto put bolje znamo što valja učiniti, nego vi dječaci.
- Hlapić: Pa reci: što ćemo? (razgovaraju tiho)
- Crni čovjek: (Grgi) Hajde nategni malo tu moju šapu. Bog ju ubio! Trebat⁶⁴ će mi danas ako mislimo stići kuda smo nakanili. (Pruža mu ozlijeđenu⁶⁵ ruku da mu je Grga naravna. Grga navlači ruku Crnog čovjeka koji stenje, te pri tome, okrenuvši glavu, pogleda bolje Hlapića, zabavljenog oko orme. Crni čovjek lecne se – i gurne bolnom rukom Grgu) Trista mu ništa!

⁶¹ raztrgane

⁶² odmah

⁶³ uvređeno

⁶⁴ Trebati

⁶⁵ ozleđenu

- Grga: Šta je? Jeli ruka uskočila na mjesto?
 Crni čov.: (tiho i ljutito) Šta ja znam kud je ruka uskočila, al volio bi da smo mi malo dalje uskočili!
- Grga: A šta je opet? Vjere mi sve mi je ovo dojadilo!
 Crni čov.: Gle (pokazuje na Hlapića) čizme su na njemu!
- Grga: Pa što onda? Ima li neki deran čizme ili ne - - -
 Crni čov.: Luda glavo! Zar neznaš da su te čizme još jučer visile na tvom tavanu? A sad su na deranovim nogama? Znači da se u tim čizmama cijelo selo diglo na nas! Gdje je on njih našao tu je i sve selo svoje našo! Sad treba još hitrije naprijed⁶⁶! I rad konja i rad cirkusa, i rad ovih čizama i rad - - -
- Grga: (zlovoljno, nevoljko) Radi ničesa – samo radi tebe i rad nesreće moje. No ja ti kažem: meni je toga dosta! dosta! dosta! (sjedne na kamen i pusti glavu među ruke)
- Crni čov.: Baba naricaljka! Al pokušaj da se sad “obrtiš”! (smije se izazovno.) (Hlapiću): Mali! Ovamo te! (gleda ga oštro)
- Hlapić: (odlučno) Evo me!
 Crni čov.: (Pokazuje čizmice) Ovo?
 Hlapić: (Odlučno) Da! Ovo su moje čizmice i nitko ih živ više neće u ruke dobiti! Znete li?
- Crni čov.: Ne brbljaj⁶⁷ gluposti! Reci mi gdje si ih našao?
 Hlapić: Znete dobro gdje sam ih našao!
 Crni čov.: A kako si tamo došao?
 Hlapić: Eto kako: (hitro) izgorila pojata Grgina, zapalio se krov kolibe Grgine – a ja gasio, ja sa krovom na tavan propao, ja čizmice i sve ostalo našao.
- Grga: Pojata izgorila! (skoči na noge) Krov porušen! A mati moja? Mati?
- Crni čov.: Ne viči! Puna mi je glava kao osinjak, a ti ko nejače (ruga se) “mamo! majčice!”
- Hlapić: (Grgi) Baka Manda osta živa – al tužna i nevoljna.
 Grga: (Pokrije lice rukama)
 Crni čov.: Čuj derane - - -

---

⁶⁶ napred

⁶⁷ Nebrbljaj

- Hlapić: (Prekida ga odlučno) Čujte vi mene gospodine! Pogoditi ćemo se. Ranjeni ste. Vidim da vam se žuri. Tuj smo složni! Jer i meni se žuri da vi odete. Orma vam je pokidana – s njom ovakvom⁶⁸ nemožete dalje. Ja ću vam pokrpati ormu – a vi za naplatu nendirajte ni mene ni mojih čizmica. – Prekrižite ih!
- Crni čov: (začuđeno) A čime bi ti pokrpaio ormu?
- Hlapić: A znate li vi čime je kum Noa u svojoj lađi remenje krpaio? Šilom i dretvom! (Izvlači iz torbe) Nepitajte ništa – ogleđajte kola a ja ću ormu pokrpati.
- Crni čov: Kako ovo derišće zapovijeda! (Motri kako Hlapić krpa) I gle zbilja! Pokrpat će! E, a meni ovo kao voda na mlin! (Grgi) Pomozi malom i ne cmilji⁶⁹ (Izađe)
- Hlapić: (Gleda za njim) “Necmilji”! a on samo što nije zacmiljio kad je vidio da su moje čizmice na mojim nogama. Ima ljudi pa im ništa ne smeta toliko koliko to, da je svaka stvar na svom mjestu
- Grga: (koji bijaše uhvatio za jedan kraj orme da olakša posao Hlapiću. Tiho i uzbuđeno) Čuj mali –
- Hlapić: (Ogledava se jel otišao crni čovjek) Da! Znam što hoćeš. Samo još ovaj remenac! (svršava posao. Diže se.) Dođi da ti pričam – (smete se) a neznam kako da počnem! (češe se za uhom)
- Grga: Govori, ako Boga znadeš! Što je sa kolibom? Što sa majkom? (uhvati Hlapića za remena)
- Hlapić: (sve više u neprilici, kako da poduči Grgu) Koliba je izgorjela – a majka tvoja - - -
- Grga: (strese ga za ramena) Što je? Što je s njome?
- Hlapić: Ništa! Eto! Čekaj da se saberem! Imam da ti svašta kažem i da te svakako poučim, a nisam ni kateheta ni učitelj!
- Grga: Govori! Jeli živa mati? Što je rekla na sve ovo? (pokrije lice rukama)
- Hlapić: Eto (ohrabri se i počne glasno) Rekla je da - - - (zapne i nastoji se sjetiti) da – si ti oblak sa dušom - - -
- Grga: (Pogleda ga, ne razumije) Kako veliš?

⁶⁸ ovakovom

⁶⁹ Necmilji

- Hlapić: Ne, ne! Rekla je da – je – ona duša od oblaka ili – oblak bez srca – srce bez - - - (zaplete se.) (zatim odlučno) – a što ja znam! Neznam ja govoriti kako govore bake! Nego eto: plakala je, naricala, oplakivala kolibu, pojatu i tebe. A svijet je oko nje halabučio; vikali da će te ubiti, u vatru baciti – a ona - - -
- Grga: (koji je sve više uzbuđen ovo sve slušao, najednom otresito, surovo): A tko meni kaže da je sve ovo istina. Tko kaže da ti ne lažeš⁷⁰, derane? Tko meni kaže da nisi ti naprosto ukrao ove čizmice sa mog tavana – ti bosonoga skitnica, kojeg sam vidio gdje bos i gladan prevrće sijeno? Tko mi kaže? E? (strese ga)
- Hlapić: E baš se vidi kad netko nije za neki posao, onda od tog posla sasma poludi! Sad tebi puhne u glavu, da sam ja Hlapić, ukrao svoje vlastite čizme – i ti odma povjeruješ toj gluposti. Ali kad ti ja pričam da su drvo i slama izgorjeli, onda se to čini nemogućim!
- Grga: (bijesno) Ne soli mi pamet! Lažeš! Dakako da lažeš! A gdje ti je štogod da mi dokažeš da je istina što govoriš?
- Hlapić: (blago) Grga, i to imam! Imam znak. (izvadi crvenu maramicu i razmota srebren novac) Vidi, Grga, poznaš li ovo (preda novac Grgi)
- Grga: (šuti časkom smućen i zadivljen) Da li ovo poznam! (zamišljeno) Kao da sam opet malen dječarac, u bijeloj, čistoj košuljici! O vratu tanka crvena vrpca, na njoj ovaj novac. Idem, idem bosim nožicama – a majka me vodi za ruku! Oj mili Bože, kako je to sve daleko! – kako je sve postalo strašno i nemilo oko mene, A gle, ovaj novac još uvijek kakav je i bio! Saču- vao se čist i jasan u njedrima sirote moje matere! (sjedne i razmišlja)
- Hlapić: (metne mu ruku na rame) Grga! Malen je ovo novac! Neznam bi li za njegov mogao kupiti onakvu⁷¹ bijelu košulju o kakvoj pripovjedaš. – Al ti idi pa popravi š njim bar nešto od svega grijeha kojeg si počinio – pa će ti košulja i sama pobijeliti (govori i svrši, najednom stane kao da se začudio. Nakon stanke) A gle! Sad zbilja govorim ko kateheta! (unilaze Gita, Jelica, Luka)

---

⁷⁰ nelažeš

⁷¹ onakovu

- Gita: Brzo, Gazda hoće na put! Oh! Koliko mi je žao za onim konjićem! Da ga vidiš!
- Hlapić: (diže oglavinu i polazi k izlazu) Vidio sam ga – al svaki vidi na konju nešto drugo! Ja vidim hamove, a konja i ne vidim.⁷²
- Gita: Nevidiš konja? Pa onda za tebe jaše sam ham, trči ham, propinje se ham, a sve bez konja! (Djeca se smiju. Hlapić i Grga izlaze sa ormom.)
- Jelica: (*zamišljeno*) Kako su strašni ovakvi⁷³ ljudi koji šešire na oči nabijaju, pa uvijek nekud u stranu zure - - -
- Luka: A znaš li Jelice da smo mi sa svim ovim dobrano zakasnili? (Dolazi dida Niko)
- Dida Niko: Boga mi jeste, djeco. Zar ne vidite: mrak pada a niste još ni blago prikupili!
- Jelica: Jao da znate, dida Niko, što je sve ovdje bilo, ne bi se ni čudili! (poredaju se sve troje pred Niku pa hoće da mu pričaju)
- Dida Niko: Nemojte, djeco, gubiti vremena, nego kući.
- Jelica: Stići ćemo, dida Niko, Išli smo mi često sa blagom i kasnije kući –
- Dida Niko: E, djeco al nisu bila uvijek takova vremena. (kima glavom)
- Luka: A što je djede?
- Dida Niko: Eto, pričali mi u drugom selu kako su noćas zlikovci kod Ljeskovice orobili nekog trgovca, koji se vozio na sajam. Robu pobacali na cestu – kočijaš utekao, trgovca nekud odveli – nitko nezna kuda – a zlikovci pobjegli sa konjima i kolima. Čuvajte se djeco!
- Hlapić: (koji je pozorno slušao) Hm! hm! (kima glavom)
- Dida Niko: Što je, mali? Što ti kimaš glavom?
- Hlapić: A ništa! mislim samo. Ako su već noćas pobjegli to su sad još dalje pobjegli – a imali su i pomagачa –
- Dida Niko: To se zna – bez pomagачa neide takav posao! – Hajde djeco kupite ponjavce i bičeve, pa po blago.
- Jelica: (Giti) Vas dvoje pođite s nama u selo. Kud ćete ovako u mrak, u hlad i u taj strah.
- Gita: (Grli ju) Hvala ti! Nije meni drag ni mrak ni hlad ni strah. Da ti pravo kažem ja sam i mislila da kod tebe, sekice, noćimo. I gotovo.

---

⁷² nevidim

⁷³ ovakovi

Hlapić: Ja baš nisam tako mislio, nego sam mislio, da meni i tebi treba čim prije odmaknuti. Al što meni hasni misliti, kad ona za čas sve drukčije naredi. (oponaša) “I gotovo!” (Svi, zajedno sa Hlapićem sakupljaju ponjavce i bičeve. Samo Gita uhvatila najveći bič i dok djeca sabiru stvari stoji ona besposleno i pucketa bičem vješto i glasno)

Luka: (izlazeći) A sad Jelice, da prikupimo blago!

Gita: Blago? – (zatim pucne bičem i stane pjevati njišuć se u taktu i pucketajući bičem) “Blago, blago, ah onomu koj si - - -” (i tako pjevajući izlazi s ostalima)

(ZASTOR.)

Konac 3. slike

20 minuta.

SLIKA IV⁷⁴

Pozornica prikazuje sajam u jednom većem gradu. Večer je. Trgovci se spremaju na odlazak – većina šatora rastavljena. Narod se još tiska oko onih šatora, u kojima se prodaje. Desno mala drvena baraka sa jeftinim ogrlicama, đerdanima, zrcalima i svakim nakitom, – jako osvijetljeno. U pozadini šatori sa južnim voćem. – Napred lijevo, šator sa slatkim pićem i kolačima. Sasvim naprijed⁷⁵ pred desnim šatorom na zemlji košare i košiči, po razastrtom priprostom sagu.

Trgovac kolača i pića: (Izvikuje) Što je slatko, to bi svatko! Ide noć! Ide noć!
Kupujte, da mogu poć!

Dvije djevojčice: Ti pođi, ako ti se žuri, a nama ostavi kolače!⁷⁶

Glas iz pozadine: (Izvikuje voće) Voće! voće! kod jeftinoće!

Neki starac: Baš ti je već promukla jeftinoća! Sad će skupoća, morati da dreći!

Trgovac nakita: (Izvikuje)

To je roba! Stoj pa gledaj!
Sebi kupi, drugom ne daj!
Zlato, zlato! Suho zlato!
Ako lažem ništa za to!

(Narod se smije i tiska se kupujući oko tog šatora. Napred nekoliko djece svira u pištalice. Djeca trče i prebace čitav red košara na sagu)

Košarač: Gle nevaljanaca! Ludovi!

(Sakuplja i reda košare. Jedno po jedno dijete prišulja se i opet sve poruši. Košarač poleti za djecom. Djeca uteknu pa ga izdaleka draže)

Dječak: Baš ti je vrijeme za tvoju robu. Uzeo čovjek nekoliko rupa, opleo ih šibama – pa uz njih čuči do ponoći. (Košarač ne dostignuv djece, vraća se svojoj robi i snužden opet sjedne na sag.)

(Ulaze s lijeva dva redara i požuruju vašarlije.)

1. redar : Dosta svega! Hajde! Sklapajte šatore! Hora je!

(Trgovci žurnije slažu robu u sanduke, a ponjave na rpe. Oko kolača još stiska. Dva momka prolaze pjevajući. S desna ulaze Gita i Hlapić.)

Hlapić: A ja ti i opet kažem, nije pametno što radimo. Putuješ da stigneš svoj cirkus – a sad ga eto ovdje. A ti mjesto da odeš tamo –

⁷⁴ Prepravljeno: V

⁷⁵ napred

⁷⁶ Ti podji, ako ti se žuri! A nama ostavi kolače!

- Gita: Pa što onda? Istina eno⁷⁷ ga cirkus tamo na 20 koraka (izviruje lijevo – zamišljeno) Što misliš, da ipak odem? (Za čas odlučno.) Ne, Hlapiću, ne idem! Ne da mi se, eto! Nego znaš, šta? Na dobru sreću! Susretne li me moj gospodar – onda moram k njemu, a ako me ne nađe, (veselo) ja ću dalje s tobom. (Motri Hlapića) Uh, uh! kako se kiselo držiš! (Smije se.)
- Hlapić: Ma nije to nego - - -
- Gita: Nego? nego? Zar ne voliš da ostanem s tobom?
- Hlapić: (srdačno) Kako ne bih volio! Ali kod djevojčica sve nekud bezglavo ispada. Nešto traže, traže – a kad nađu bježe od onog.
- Gita: (Uvrijeđeno) Kod djevojčica bezglavo, a kod dječaka blezgavo! Baš silne dječачke pameti! Čim kud dođeš, letiš baš onamo, gdje te nešto neugodno čeka! A gle Hlapiću, zar nam nije bilo ovako lijepo? Cijelo poslije podne na sajmu. Sve pišti i bubnja sve više i uzvikuje, sve se smije, zvoni, puca, – a vrtuljak huj! huj! huj! (Raskrili ruke i vrti se, da joj se suknjica, kao vrtuljak raširi)
- Hlapić: (Smije se) To jest! I meni se svidjelo! A opet ti velim, nije pametno što smo ostali.
- Gita: A molim te zašto nije pametno?
- Hlapić: Zato jer bi ovdje mogli susresti i majstora Mrkonju i tvog gospodara i Crnoga čovjeka.
- Gita: (lakoumno⁷⁸) Ah, šta! A zašto bi svi oni baš ovdje bili?
- Hlapić: Zato jer na sajmu ima mnogo ljudi, a gdje ima mnogo ljudi, tu može svatko biti!
- Gita: To nije istina. U Beču ima još više ljudi nego ovdje na sajmu, pa ipak Majstor Mrkonja i Crni čovjek, sigurno nisu tamo.
- Hlapić: Eto! Opet ona bubne nešto posve naopako, a ne možeš da joj kažeš zašto nije tako! (Trgovac kolača razmećući šator, polomi jednu motku. Krov šatora hoće da padne. Hlapić priskoči i prihvati krov.)
- Hlapić: Da vam⁷⁹ podržim, a vi⁸⁰ skidajte.

---

⁷⁷ Eno

⁷⁸ lakoumno

⁷⁹ Vam

⁸⁰ Vi

- Trgovac: Hajde! Hajde! Drži čvrsto, dok izvadim ovaj čavao. (Giti) pridrži malo ovo (pruža joj čekić)
- Gita: (Metne ruke na leđa) Sačuvaj Bože! Nemogu!
- Trgovac: (Ljutito) Što ne možeš? Držati čekić?
- Gita: (Odmakne se, rukama na leđima. Podbratkom pokazuje čekić) *To izgleda kao da se tim treba nešto raditi! A, jok! (Utekne na drugi kraj pozornice, do košarača, koji tužan sjedi uz svoje košare.) A što si ti momče tako snužden?*
- Košarač: Eto! Ništa!
- Gita: Kako ništa? A pred tobom ravna stotina košara!
- Košarač: (tužno) Dakle i sama vidiš! Koliko sam ih donio, toliko ću ih i odnijeti. – Otac bolestan, braća malena, nema para, nema hljeba. Ne smijem ni kući.
- Gita: O! Božja ovčice! Pa kako ćeš prodati kad u cijeloj ovoj halabuci ti jedini šutiš i čučiš, ko da čislo moliš! Sad ćeš vidjeti⁸¹ čuda.
(Razmata svoj svežnjić, vadi bubnjić i sviralu, izravna si sag za ples. Zatrubi u sav jek, udari u bubnjić i vikne prolaznicima) “Oho! Čudo novo! De pogledaj malo ovo” (Uhvativši svakom rukom po košaricu, izvodi među ostalim košarama, ples, preskakujući ih i pišteći u sviralu koju drži u ustima. Zatim stane, te udarajući jednomjerno u bubnjić) Stani kume! Kud si pošo?
Zar bi takav kući došo?
Bez pazara i bez dara!
To ponesi:
Strini, baki, seki, ženi,
(daje gledaocima svakom košaru u ruke)
Tri dinara svaki meni!
(Smijeh. Žamor. Razgovor. Otimanje biranje. Gita u tili čas rasproda košarice. Vašar se međutim malone ispraznio. Redar požuruje vašar-
lije⁸².)
- Hlapić: (Svršiv posao, primi punu kapu kolača) Hvala, gospodine! (ponosno) Imam za koga da čuvam slatko. (Ide Giti. Smije se.) Gle! Našla si posla, a da nije posao!

⁸¹ vidjeti

⁸² vašarlie

- Košarač: (Kojemu Gita, novac sipa u džep.) Kako si ti dobra! Ti si valjda s neba sišla⁸³, ovako lijepa i dobra.
- Gita: Možda – ne sjećam se! Nego reci ti meni: Je si li ti mislio, da ćeš ovako šuteći prodati robu? –
- Košarač: Pa – otac je rekao: roba je dobra, išao sam u najdalje močvare po šibe!
- Gita: Ludo je radio tvoj⁸⁴ otac! Zar ti⁸⁵ i tvoj⁸⁶ otac mislite da se roba prodaje jer je dobra?
- Košarač: (Zbunjeno) Pa – mi smo tako mislili - - -
- Gita: Jao!⁸⁷ kako ste vi neinteligentni! Ne prodaje⁸⁸ se roba jer je dobra nego jer dobro dreči. Bez svirala, i bez talambasa i najbolja roba osta bez kupca. (poučno) Eto: tu nauku i taj novac ponesi kući! Bog!
- Košarač: (složi sag, prebaci preko ramena i diže radosno kapu) Bog ti platio! (izađe. Pozornica prazna, šatori poslagani, povezani. Samo drvena mala baraka stoji otvorena prema publici. U dnu barake klupa pokriva prikovanom ponjavom. Jedna gradska svjetiljka gori pred tom barakom.)
- Gita: Što ćemo Hlapiću? Kuda ćemo?
- Hlapić: (Slegne ramenima) A kuda znamo?
- Gita: (nakon⁸⁹ pauze, s pouzdanjem) Oh! Ništa! Ljetna noć. (Digne raskriljene ručice k nebu) Oj, jasna i blaga ljetna noći! Odjeni nas svojim mekanim plaštem. Kad ti počneš da silaziš s nebesa svi se naši jadi, stišavaju. Pokrivaš nas svojim toplim dahom i govoriš tiho: “Počinite djeco, djeco bijede, vi što nemate krova, do li mene, tihe ljetne noći!”
- (Hlapić i Gita oborene glave neko vrijeme stoje)
- Hlapić: (Prene se i obriše suzu) Kako je to lijepa pjesma.
- Gita: (Začuđeno – prene se) Pjesma?
- Hlapić: Pa da! Meni se čini, da si ti pjesmu govorila. A čini mi se da sam čuo i tihu glazbu.

---

⁸³ sašla

⁸⁴ Tvoj

⁸⁵ Ti

⁸⁶ Tvoj

⁸⁷ Jao

⁸⁸ Neprodaje

⁸⁹ Nakon

- Gita: Ne! Ne, Hlapiću! – Kada nekom ovako dođe, pa počne od srca govoriti, onda svatko misli, da odnekud tihu glazbu čuje. Ali Hlapiću, – to sve ne hasni! Gdje ćemo spavati?
- Hlapić: Eto, ovdje. (uniđe u baraku) Ti na klupi, ja na podu. (Pridiže ponjavu od klupe. Vadi nekoliko praznih vreća, udešava na klupi uzglavlje Giti. Sebi privuče sandučić.) Biće izvrsno! Samo da redar ne dođe!
- Gita: (ljutito) Redari svuda smetaju! Zašto uopće ima toliko redara?
- Hlapić: Pa da stoje na uglu svake ulice!
- Gita: A što bi bilo sa uglom da redar ne stoji na njem?
- Hlapić: Ne bi ništa – ali onda se ne bi znalo da je to ugaio.
- Gita: Gle! To su dobro izmudrili! (Za to vrijeme Gita legne na klupu – Hlapić zabaci donji kraj ponjave i pokrije Gitu, on sjedne na niski sandučak, do Gitina uzglavlja, metne svoju torbu na klupu i položi glavu na torbu, razgovaraju potihom)
- Hlapić: (Nakon stanke) Znaš da me noga boli? Ima dobra opeklini!
- Gita: (Pospano) O! Ništa to! Zarašće! Jedva će se poznati! Ja sam imala bog zna kada, ranu na palcu, – a ništa nije ostalo od nje, nego ovaj križić. Gle, pravi pravcati križić! (ostaje ležeći a diže ruku – Hlapić ogledava ruku napram svjetiljki.)
- Hlapić: Istina! Kad budemo stari, doćiću u tvoj dvorac i pitaću: “Stanuje li ovdje grofica, što ima križić na palcu”. I odmah ću te po tom poznati.
- Gita: A ja ću tebe prepoznati, po zelenim hlačama! (Gita se proteže, zijeva.) Oh! Kako bih spavala. Al znaš tvrdo je!
- Hlapić: O dakako! Da si graškova kraljevna imala bi mekši krevet.
- Gita: Kakova je to kraljevna? Hajde pričaj! Malo je hladno, malo se bojim, malo je tužno – pričaj o zlatnim dvorovima, o svilenim haljinama, o kraljevnama, što biser siju a alemove žanju. Ja to tako volim.
- Hlapić: I ja to volim! To i jesmo mi siromaški izmislili! (Priča) Bila neka kraljica, imala krasnu kćer. Kraljevna rasla, sve ljepša, a majka je sve više ljubila - - -
- Gita: (Sjedne) Oh! Da možemo i ja i ti imati, majku, Hlapiću! (Hlapić također digne glavu) kako je to, Bog zna, kad se ima majku?
- Hlapić: (tužno) Ne znam ni ja! (Stanka)
- Gita: Pomisli da nam se sada stvori majka, tvoja, moja, – naša – pa da nam milo i drago kaže: “Oh tuj ste djeco! A kuda ste

tako sami u mrak pošli? Žurite se kući. Otac čeka, večera čeka, krevetac čeka!”

- Hlapić: (tužno kima glavom) Kako ti samo možeš tako lijepe stvari izmisliti? (Stanka – Gita griska kolače ležeći. Čuju se koraci s desna.)
- Hlapić: (skoči tihano, izviri, sluša pa šapne): Netko ide! Ljudi, redari, što li! Sakrijmo se dok prođu. (Gita i Hlapić podvuku se pod klupu i spuste ponjavu, koja ih prekrije. Gita još jednom izviri i dohvaća kolače, koje bijaše na klupi ostavila. Dok se sakriva tura jedan kolač u usta. Ulaze Crni čovjek i vlasnik cirkusa. Govore u pola glasa.)
- Vlas. cirk.: Eto, odmah ovdje da svršimo. (Ulazi pod baraku)
- Crni čov.: (Smije se podrugljivo) Čudne zgone! Vlasnik, velikog cirkusa ne može svoje velike poslove da svrši, pod velikim vlastitim šatorom, nego pod krovićkom⁹⁰ barake.
- Vlas. cirk.: Kao ukleto: nikako da se smire, danas, ni momci ni životinje. Uostalom: Kakav posao, takvo mjesto. Dakle: koliko dobivaš?
- Crni čov.: Znaš i sam. A sad mi reci nije li konj: stoj pa gledaj?
- Vl. cir.: Dobar je – (Broji na klupi srebrne forinte) Al star sam ja sada za ovakve⁹¹ poslove. Nesigurnost! Briga!⁹²
- Cr. čov.: Kakova ti je to briga! Sutra putuješ s cirkusom dalje, bog te pitaj, kuda. Kad ti konja ošiša, kad ga pokriješ svilom i praporcem, morao bi mudar biti, tko bi znao da, je ovakav – divković iz moje crne ruke u tvoju crnu ruku prešao! (Smije se zlobno)
- Vl. cirk.: Ne trebaš ti mene učiti što ću ja s njime! Evo novci. Al trebam ipak da znam kako je to sve bilo?
- Crni čov.: Nemam kad da ti pričam nadugačko. Svakako onaj, koji se je još jučer ujutro na tom konju vozio, dobro je spremljen.

⁹⁰ krovom

⁹¹ ovakove

⁹² Vl. cir.: Dobar je – (Broji na klupi srebrne forinte) Al star sam ja sada za ovakve* poslove. Nesigurnost! Briga! – *Pa od nekuda i savjest!*

Crni čov.: *(smije se) Ho! Ho! Valjda Ti je to prvi takav posao! Neznam šta je u vas sve udarilo? A za brigu – kakva briga? Kad ti konja ošišaš, kad ga pokriješ svilom i praporcima, pa kad sutra s cirkusom odputuješ Bog te pita kuda – onda bi morao mudar biti onaj koji bi prepoznao da je ovakav divkonjić iz moje crne ruke u tvoju crnu ruku prešao! (Smije se zlobno)*

Noć bijaše tamna, cesta pusta. Bila samo dva čovjeka na kolima. Kočijaš odmah utekao, a onog drugog odveli smo i svezali. Njega se ne boj. Bićeš ti daleko dok on razveže ruke! (smije se)

- VI. cirk.: Pa kud se tebi onda tako žuri., ako je sve tako sigurno?
 Cr. čov.: E imam ja sutra opet jedan posao.
 Vlasnik cirk.: *Mora da je liep posao kad se tebi tako k njemu žuri.*
 Crni čovj. (Smije se) Pa nije bogzna šta! Nije za tebe. Ne rže!
 VI. cirk.: Nego što čini?
 Crni čov.: Muče! Kravica u maloj štalici. Neće biti teško. Samo je daleko. Grgu sam već napred onamo poslao. Čekaće me tamo sutra na noć. (Oba staju⁹³ i izlaze iz barake)
- VI. cirk.: E, ptičice ste vi⁹⁴. Al da mi je znati, kako Grga može naći baš onu kućicu i baš onu štalicu da te tamo čeka.
 Crni čov.: (Razgovara sa vl. cir. pred barakom) E ovaj puta nije baš tolika mudrost. Među prozorima na kućici *ima* velika plava zvijezda. – Pod prozorima plava grančica. – Ko da je nama na znak načinjena. Izdaleka izgleda kućica ko da se stara baka smije. – A ima i čemu! (Izlaze)
 (Hlapić i Gita izlaze ispod klupe)
- Gita: (Zaprepašteno) To je strašno! (klone na klupu)
 Hlapić: (Uzbuđeno) Da! Da! (Šeće dva tri koraka, meće ruke u džep i stoji čas zamišljeno. Zatim) To je i strašnije nego ti misliš. Gito, ti moraš odmah natrag tvom gospodaru.
- Gita: (Skoči na noge) Što kažeš? Ma ni za živu glavu! A zašto?
 Hlapić: Ja moram odmah, ovaj čas na put! Do sutra uveče, moram biti kod kućice sa plavom zvijezdom – Moram da onu dvojicu pretekнем. Ti ne možeš tako brzo i tako dugo⁹⁵ hodati. Moraš dakle ili sama ovdje ostatici ili moraš svome gospodaru. Strašno je, ali tako je.
- Gita: Ali zaboga! Ta ja idem s tobom!
 Hlapić: Ne, tri dana sam hodao da prevalim put od kućice s plavom zvijezdom pa do ovdje, a za jedan jedini dan moram da se stvorim tamo.

⁹³ ustaju

⁹⁴ Vi

⁹⁵ tako brzo hodati

- Gita: (Pristupi k njemu) O! Hlapiću, hodaću – vidićeš, kako ću hodati. (Uhvati ga za ruku) Vidićeš! –
- Hlapić: (Odlučno) Ne! Zakasnio bih da i ti⁹⁶ ideš. Zavjerio sam se da ću ove čizme na dobrom poslu razgaziti. Sad zlikovci hoće da orobe ženu, koja me je na mom putu prva nahranila i blagosloвила. Ja moram stići prije njih, čuješ li? Ne mogu radi tebe, radi djevojčice, koju dosad ni poznavao nisam, promijeniti sve ono što sam nakanio!
- Gita: (Sa naglaskom) Eto! Upravo radi djevojčice, koju nisu nikada poznavali promijene svi ljudi sve što su bili nakanili. – (Plače) Samo ti nećeš! (Plače gorko.)
- Hlapić: (Ganut suzama) Gito, vidiš, – tražila *si* svoj cirkus. Ja sam te doveo do njega. Strašno je i meni, što te moram ovdje ostaviti. No (odlučno) ja moram žurno dalje, (uzima torbu i kapu). Hajde da te odvedem do cirkusa. Pokucati ćemo - - -
- Gita: (Ljutito) Eto! Kako si glup! Na što ćemo pokucati? Gdje ima na cirkusu nešto da se kuca? Na ponjavu? Na zastor? Ništa ne znaš!⁹⁷ (uzima svoj svežnjić, odlučno) Moram s tobom!
- Hlapić: (smeten ovim obratom) Ali, Gita – ti ćeš biti umorna, gladna ti ćeš plakati. –
- Gita: Ja plakati? Samo me vrijeđaš! (Brizne u plač) Ja neću plakati! Ja nikad ne plačem! (Rida na sav glas)
- Hlapić: (Vidi da nema pomoći) O, Bože! Samo gubim vrijeme! Hajdemo dakle! (uzima ju za ruku i polaze.) (Sam sebi) I zbilja je imala pravo! Nagrađisao sam sa djevojčicom kao i svi ljudi. (Izlaze)

Konac IV.⁹⁸ slike

15. minuta.

---

⁹⁶ Ti

⁹⁷ *Nemožeš sam putovati!*

⁹⁸ Prepravljeno: V.

SLIKA V⁹⁹

Šikara kroz koju vodi selski put. Mjesečina. U sredini vrlo veliki bus divljih ruža. Na njemu iz zelenila vire veliki cvjetovi ruža šest na broju. Pod grmom povaljen panj. – Desno i lijevo na kraj pozornice male uzvisine zemlje. Pod lijevom uzvisinom, velik kamen na kojem se sjediti može. Kad se zastor digne pozornica prazna. – Čuje se iz daljine “pućpuruć” prepelice i pjesma cvrčaka. – Glazba tiho prati. Na jedan akord glazbe, podigne se svih šest cvjetova sa busa ruža. – Drže ih naime, u ruci šest plesačica sakrivenih iza busa, – i dotrče plesačice, svaka sa velikim cvijetom u ruci te izvode ples na mjesečini. U po plesa pridruže im se šest plesačica odjevenih u cvrčke. (Istrče po 3 iz svake uzvisine.) Ples živahan i kratak. Čuje se neki korak iza pozornice i pucketanje grana. – Metnuv prst na usta šćućuriv se i šapnu uplašeno “Pst” razbježe se jedne za bus, postaviv ruže opet tako da bus cvate (a druge za uzvisine). (Dolazi sa lijeve strane iz pozadine Crni čovjek.)¹⁰⁰

Crni čov.: (Uđe naglo, – složenu mantiju prebacio preko ramena, šušir mu pod rukom, tare znoj i stane časkom) Puklo kud puklo! Nisam ni ja pseto! – Sjesti ću ovdje da uhvatim sape. (Sjedne na kamen lijevo i briše znoj.) Al nema dugog počinka. Noć ide kraju – a ona šuš, onaj Grga! Nađem li se sam pred plavom zvijezdom, tko zna? Bi mogao pokucati na pendžer i reći ženi: “Ej čujte, čuvajte kravu od ‘Rđavog Grge!’” Dosta je lud i zato! (Odpočine čas) – E hajde! Nema fajde. (Ustane i pođe, kako put vodi, od lijevog prednjeg kraja do desnog. Prije no što će izaći, stane i oklijeva) Da idem putem? Lakše je dakako. (Gleda nebo) Al, ne! Vrijeme odmiče. Ići ću ovim prečcem, (pokaže u pozadinu) Ima doduše ono brvno preko provalije, nije noću baš najzgodnije, ali već je više puta prenijelo ovu ptičicu. (Smije se i maše rukama kao velika ptica, pri tom mu ispadne šušir, koji je držao ispod ruke) Pa valjda će i ovaj put! (Okrene se i ode pozadinom desno. Šušir ostane ležati sasvim uz izlaz desno napred.

Mala stanka. Pozornica prazna. Ružice se opet stanu njihati, skriveni cvrčci stanu pjevati. U to se opet čuju koraci, pucketanje suhih grana. – Ružice se smire, cvrčci umuknu.) (Ulaze Gita i Hlapić.) – (Gita oslonila glavu na rame Hlapiću, sklopila oči. Hlapić je polagano vodi i podržava ju.)

⁹⁹ VI.

¹⁰⁰ Na margini rukom dopisano: *Balet može izostati, umjesto njega glazbeni uvod („Mareken” od Komrada)*

- Hlapić: (Vodeć Gitu do panja) Ne boj se! Proći će (Posjedne ju na panj, te sam sjedne uz nju te je podržava) (zabrinuto) Čuješ li me Gito?
- Gita: (polako se vraća svijesti. Slabim glasom) Čujem!
- Hlapić: A što je bilo? (Tužno) Oh! Koja je to nevolja!
- Gita: (Priča slabim glasom) O već mi se dugo mutilo u glavi – ali ti nisam htjela reći.
- Hlapić: Da, da! Pala si bez svijesti. Hodamo već od sinoć, jurimo – (Zabrinuto) Ja sam rekao da će tako biti. Ali što ću sada? Bože! Bože! (Uzbuđeno!) Iza pola sata stigao bih do kućice probudio bih ženu, spasio njeno siromaštvo. Al kako da tebe u noći i u šikari ostavim samu ovdje?
- Gita: (Vidi da je kriva – umiljato) Ne ljuti se! Ja ću ići dalje! (Pokuša da ustane, padne natrag.) Ne! Nemogu!
- Hlapić: (Sve više uzbuđeno) Dakako da ne možeš! A ja ovdje na blizu kolibici, i ne mogu da ženi pomognem, nego moram da sjedim, da čekam – što čekam? (nestrpljivo šeće gore dolje)
- Gita: (Postiđena miluje Hlapića) Hlapiću, nemoj se ljutiti! A možda crni čovjek nije noćas tamo!
- Hlapić: (Stane časkom) Gle! Na to nisam ni pomislio. Samo jurim da stignem – a možda. – pa da! Imaš pravo! Možda se zadržao gdje – Možda je (dok je tako govorio hodao je uzbuđeno amo tamo po pozornici. Sad opazi šešir, koji je ležao na mjesečini. Klikne zaprepashteno) Bože sveti! Šta je ovo! Gito! Sve je propalo! Prekasno!
- Gita: (Uplaši se i hoće da ustane, opet klone) Šta je zaboga?
- Hlapić: (Uzbuđeno) Šta je? Gledaj šta je (Nogom gurne šešir do Gite) Njegov šešir! –
- Gita: (Vrisne i pokrije lice rukama)
- Hlapić: (Zdvojno) Kasno je! Kasno! On je tamo ili je već blizu tamo. O Bože (misli čas) – (Govori polako) Doduše on je išao putem, jer eto šešir je ovdje na putu ležao – a ja da uhvatim prečac, još bi ga možda prestigao. – Al šta ću s tobom (Stane pred Gitu.)
- Gita: (Slabim glasom ali odlučno) Hlapiću; kriva sam, ti¹⁰¹ idi a ja ću ostati. Kad obaviš posao, vrati se po mene.

---

¹⁰¹ Ti

- Hlapić: (Zadivljeno pljesne rukama) Ti ćeš ostati ovdje? – ovdje? u šumi? u noći? – sama samcata? zar se nećeš bojati?
- Gita: Bojaću se – ali nisam kukavica! Ostaću iako se bojim.
- Hlapić: (Udivljeno je gleda) I zaista si ti čudo! Dragi Bog nije mogao ljepšeg čuda stvoriti nego li si ti! – (Hvata kapu) Al za raspravu nema vremena. Ostani, a ja hrlim – i eto me ako, Bog da, do zore opet ovdje. (Hoće da istrči u pozadinu.)
- Gita: (Vikne za njim) Hlapiću! Samo časak! (bojažljivo) Molim te samo onaj šešir makni. (pokrije lice rukama) Oh! Ništa nije ovdje toliko strašno kao ovaj šešir.
- Hlapić: Pravo imaš, ni mrak, ni noć, ni šuma, nisu tako strašni kao ovaj šešir! – neka ide daleko, što dalje. (Dok je to govorio, nogom je odbacio šešir dva tri put, sve dok gane odbaci daleko iza pozornice.) Idem Gito! Eto me doskora! (Istrči pozadinom desno. Gita sama; časkom šuti. Nadođe oblak i mjesečina pomrča. – Pozornica malo ne posve tamna.)
- Gita: (Sjedi na panju, govori tihim, tajnovitim, no razgovijetnim glasom) O! eto još je i mjesec pomrčao! Al ništa! (Ogledava se bojažljivo) Zašto da se bojim? Oh! Da znam samo što bih radila! Da znam bar moliti! Kako ono reče Jelica da se moli? Ah! Neznam – neznam! Ali ako će grlice i zečiči dočekati u ovoj šikari jasnu zoricu tako ću - - - (s lijeve strane čuje se škripa koraka i pucketanje suvaraka)
- Gita: (do skrajnosti zaprepaštena, podigne se sa panja i poleti naprijed. Pozornica još uvijek tamna.) Tko je to? Možda lisica? (Uzmiče) Možda vuk? (Uzmiče.) (Korak i pucketanje biva sve glasnije i teže.) (Gita je opet uzmakla do panja) Možda – možda je medvjed! (Majstor Mrkonja, dođe iz pozadine desno. Njegov se lik posve slabo orisuje u mraku. Gita cikne uplašeno) Čovjek! (Iznemogla od bojazni klone opet na panj.)
- Mrkonja: Tko je ovdje. (Ide tapajući naprijed.)
- Gita: (ne da odgovora)
- Mrkonja: Tko si? Javi se? (Došao je tapajući posve blizu Gite. Ona se ne može suspregnuti nego klikne prigušeno)
- Mrkonja: Zašto se ne javljaš? Tko si? (Pali šibicu, jednu, dvije. Na svjetlosti šibica prepoznata se lik majstora Mrkonje. Bez kaputa, razdrte košulje raščupan i blijed)
- Gita: (Zaprepašteno) O? Gospodine! Molim Vas!

- Mrkonja: (Zadivljeno) Djevojčica! A kako si ti jadno dijete, dospjela sama u noći u šikaru.
- Gita: (Zaprepašteno) O? Gospodine! Molim vas!¹⁰²
- Majstor: (blago) Ne boj se dijete! Zar mene da se bojiš? Ta jedva stojim! (Mjesec je opet sinuo)
- Gita: (nešto smireno) Jao - - - ja sam iznemogla – pa – pa nisam mogla dalje – pa – čekam da se dječak vrati - - -
- Mrkonja. (blago) ništa ne razumijem, dijete. – Od čeg si iznemogla! Kakav dječak? Daj da počinem! Ne mogu dalje. (Sjedne do Gite iznemogao)
- Gita: (uslužno) O! samo sjednite! Kako izgledate izmoreni! Mora da vam¹⁰³ se nešto strašno dogodilo?
- Mrkonja: Ne pitaj! (Mahne rukom i spusti umorno glavu)
- Gita: (Sažalno) Kako ste umorni! Meni je sad bolje. Mogu li Vam pomoći? Ja – ja – bi Vam štogod otplesala.
- Mrkonja: (Digne glavu i nasmije se) Otplesala? Kako ti to pada na pamet? (Gleda ju znatiželjno)
- Gita: Ili ako volite (traži u žurbi po svom svežnjiću,) loptati ću se sa pet lopti, ili – ili – (opet traži i vadi dvije teške čaše) pojesti ću pred Vama ove dvije čaše!
- Mrkonja: (Smije se sve više zadivljeno) Ma šta je tebi mala? U noći u guštari, na mjesečini ona hoće da – jede čaše! – Kako ti to pada na pamet!
- Gita: Bome lako, kad drugo ništa neznam, a rado bi vas¹⁰⁴ malo obradovala! – O da znate kako je bilo strašno dok sam bila sama! A sad uz vas ništa se ne bojim. Samo da još nema onog šešira u šikari – (Pokrije opet lice rukama)
- Mrkonja: (U čudu) Kakvoga šešira za ime božje? Ti, mala, vjere mi, buncaš.
- Gita: (bojažljivo) Uh! Buncali bi i vi¹⁰⁵ da znate što ja znam! U onom grmlju – – (Hlapić dotrči naglo i bez daha iz pozadine, kuda je bio otišao)

---

¹⁰² (Uprepašteno govori uvijek jedno) O, molim Vas, gospodine, o molim vas!

¹⁰³ Vam

¹⁰⁴ Vas

¹⁰⁵ Vi

- Hlapić: (dolazeći hitro, govori i dođe sred pozornice) Sve je propalo, sve! Brvno polomljeno – ne mogu preko! Zakasnio! Mili Bože! Kako je strašno vidjeti onu provaliju i onu dubljinu!
- Mast. Mrkonja: (Uočiv Hlapića ustane naglo) Hlapiću! Za ime božje! Jesi li ti to?
- Gita: (skoči s panja) Kako vi znate da se on zove Hlapić?
- Hlapić: (otskoči daleko na desno) Odakle vi ovdje? Majstore! Sanjam li?
- Gita: (otskoči i ona zaprepašteno) Šta? Ovo je Mrkonja?
- Mrkonja: A otkud ona znade za ime Mrkonja?
- Hlapić: A kako si se ti sastala s njim Gito?
- Mrkonja: A kako ti znaš da se ova mala komedijašica zove Gita?
- Hlapić: A kako vi znate da je ona komedijašica?
- Gita: (usprkos bojazni nasmije se i plesne rukama, a sve stoji uz Hlapića) Koliko mi pitamo! Ne bi nam ni baba vračara naodgovarala!
- Hlapić: (sve više u nedoumici, strašljivo, drži se daleko od majstora Mrkonje a uz Gitu) Jeste li vi¹⁰⁶ majstore možda radi čizama došli?
- Mrkonja: (umorno i blago) Kakove čizmice, mali! Prekalio sam ja ova dva dana koješta pa i ove čizmice!
- Gita: (samilosno ali još uvijek daleko) Da, da! Gledaj Hlapiću kako je slab! Ne! On nije strašan! On – on je dobar! (Ide sve bliže napred malo oprezno, no onda dođe do panja i sjedne uz majstora Mrkonju) (Milo) Ja vas¹⁰⁷ se ništa ne bojim majstore Mrkonjo!
- Hlapić: (oklijeva) Pa i ja – skoro da se ne bojim! (Uzme neku kladicu, i hoće da se primakne da sjedne ali je metne malo podalje. Za se) Ipak je bolje malo dalje! (drži se za uho od navike) – (Sjedne) Pričajte nam majstore, što je to s vama¹⁰⁸ bilo, i kakvo se čudo zbilo da smo se ovdje našli?
- Mrkonja: Što je bilo? (priča) Vozio se ja na vašar sa nekim kirijašem. Napala nas kod Ljeskovice dva naoružana zlikovca. Kirijaš odmah utekao. Ja se otimao s njima, no njih dvojica, a sa oružjem. Svladali me, odveli duboko u šumu, kud nitko ne prolazi, svezali me uz drvo. – Dva dana stojim tako, vezan,

---

¹⁰⁶ Vi

¹⁰⁷ Vas

¹⁰⁸ Vama

bez hrane, bez pića. Iznemogao jedva sam još za se znao. (Šuti čas) Kad al danas pred večer vidim, ide jedan od one dvojice zlikovaca. Pomislim: kraj je! Al on k meni. – Razveže mi ruke, položi me na travu, dade mi hrane, donese mi vode sa izvora i reče: “Okrijepi se, počini i idi! Evo ti ovo, pa kupi što ti najnužnije” (Majstor Mrkonja izvadi crvenu maramicu a iz nje srebrnu forintu) I ode.

- Gita: Hlapiću! Dođi i vidi! Grgin novac! Njegov rupčić!
 Hlapić: (priskoči) Istina je! To je bio Grga! On je oslobodio majstora. (Oba zadivljeni)
- Mrkonja: Kako? ti poznaš zlikovce?
 Gita: Zar je onaj koji Vas je oslobodio zlikovac? – Oh! Ja znam sve! Grga se pokajao! On vas¹⁰⁹ je oslobodio, on je otišao u svijet. On je razumio poruku, koju mu je njegova majka po Hlapiću poslala.
- Mrkonja: Njegova majka? Po Hlapiću? (Zadivljen je)
 Gita: (Živo) Da! Zapravo – nitko vas drugi nije spasao nego taj dobri, taj zlatni, junački Hlapić. (Skoči burno do Hlapića, te zamalo da ga ne prebaci.)
- Hlapić: (smije se) Ma stoji! Zagušičeš me, pa u što mi onda sve junaštvo! (ozbiljno) O! Majstore! Strašna je vaša¹¹⁰ zgoda. Ne mogu da sve smislim. Al jedno mi je odlanulo. Grga je otišao u svijet – nije išao do kućice sa plavom zvijezdom, a crni čovjek nije mogao sam ništa opraviti. – Sirota žena! Njena kravica je bila u ljutoj pogibelji.
- Mrkonja: Kakova kućica? Kakova žena? Pričaj!
 Gita: (Sad posve smirena, pospano) Da vi¹¹¹ znadete kako je to dugačka priča (Zijeva) I kako strašna! (Veselo) Znaš šta! Sve je sad dobro. – Hajde da ne pričamo odmah opet strašne stvari. (žarkom željom): O ja bi tako volila da opet bude veselo!
- Hlapić: I meni je dosta noćnih mađija, – al eto hvala Bogu, zore!
 Gita: (veselo) Istina! Idem da spremim svoje stvari. (Prenosi razvezani svežnjic na kamen lijevo, i košaricu i počne da sređuje stvari.)

---

¹⁰⁹ Vas

¹¹⁰ Vaša

¹¹¹ Vi

- Hlapić: (ostaje s majstorom – prikuplja hrabrosti. Čas šutnja – zatim) Majstore, morali bismo poći. Hoćete li mi oprostiti sve: i čizmice i bijeg?
- Mrkonja: Ne govori o tom. Nije se za ovo dva dana samo Grga pokajao – nego i Ja. Sad znam koliko sam kriva učinio. – Poći ćeš sa mnom. Biću ti dobar i pravedan gospodar.
- Hlapić: (radosno pruži mu ruku) O Majstore! Hvala vam¹¹²! A ja ću šiti cipele, izvlačiti dretvu, zabijati klince, što bolje budem znao. (Rukuju se) Samo jedno mi dozvolite: da smijem uz posao zviždati¹¹³!
- Mrkonja: Zviždi, sinko, koliko ti srce ište! – nisam ja više onaj, kojemu tuđa radost smeta. – Hajdemo!
- Hlapić: Najprije ćemo do kućice sa zvijezdom, da vidimo što je tamo. (Spremaju se da idu)
- Gita: (Sjedi na kamenu u jednoj ruci svežnjic u drugoj košarica) Gle! – (snuždeno) A mene će ostaviti! (Stane plakati) Ah da! Ja im ništa nisam! O Bože! Zar ću zbilja ostati sama!
- Hlapić: (priđe k njoj) Ne – Gito, ne boj se! (Majstoru) Majstore, ja ne mogu ostaviti Gitu samu! Ona nema nigdje nikoga svoga.
- Mrkonja: (blago) Pa neka ide s nama. Povest ću ju k sebi. (Miluje glavicu Gite) Ah! Kad pomislim! Mogla je moja mala sad već tolika biti. (Briše suzu)
- Hlapić: (ganut) Da, znam. Marica vaša¹¹⁴!
- Mrkonja: (u čudu) Zar znaš? Onda znaš što me je ojadilo! (Gleda Gitu) Umiljata je! Možda utješi majstorici srce. – Hajde s nama, mala!
- Gita: (Skoči radosno do njih) O! Hvala vam! I ja vam majstore obećajem: biću dobra, vrijedna¹¹⁵, podijeliti ću sav posao sa Hlapićem.
- Hlapić: (podsmjehuje se) Ti? A kako ćeš podijeliti posao sa mnom?

---

¹¹² Vam

¹¹³ zviždati

¹¹⁴ Vaša

¹¹⁵ vriedna

Gita: Lijepo! Molio si majstora, da smiješ do mile volje zvižditi¹¹⁶,
kad budeš radio. – Ele: ti ćeš raditi, a ja ću zvižditi! – Hajdemo
brzo. Na posao! (Majstor vodi za ruku Gitu i Hlapića. Izlaze)

Zastor pada

Konac V.¹¹⁷ slike.

16 minuta sa plesom.

---

¹¹⁶ zviždati

¹¹⁷ Prepravljeno: VI.

Slika VI.¹¹⁸

Radiona majstora Mrkonje. Pozornica udešena kao u prvoj slici, samo još napred desno uz vrata pobočna, stoje stol i dvije stolice, a na dnu odmah uz vrata glavna klupčica. Kad se zastor diže majstorica sjedi na stolici iza stol sama. Crni rubac na glavi, crni rubac oko ramena.

Majstorica: (naplakavši se obriše oči i sjedi zamišljeno. Nakon pauze – očajno) Kakova li je ta moja strašna sudbina! – Jedinica kćerka prije toliko godina nestala, šegrt pobjegao pred nepravdom u kući, a danas – najgore me stiže! (Diže neko pismo sa stola) Javlja mi se da je onaj čije je sve bilo (pokazuje po radionici) na cesti orobljen – (pauza) možda i zaglavio! (klone glavom u ruke) (Zatim se diže) O koja pustoš i koja samoća! Idem da pokrijem alat (pristupa alatu i pokriva ga sa šarenim stolnjakom kojeg vadi iz stola) Ne mogu¹¹⁹ da ga gledam. Možda nikad više neće trebati (pokriva alat i uzdiše teško)

(Na vratima netko pokuca. Majstorica se ogleda. Ulazi Hlapić)

Hlapić: (radosno i nasmijsano, pruža glavu kroz vrata) Dobar večer, majstorice. Jeste li spremili slasnu večeru?

Majstorica: (Zadivljeno klikne) Šta? Ti si to?

Hlapić: (veselo i bodro) Jesam! Došao sam da vas zamolim da mi oprostite i da mi date večeru. – A možete i obratno!

Majstorica: Kako: Obratno?

Hlapić: Najprije mi dajte večeru, a oprostiti možete i kasnije.

Majstorica: (Prekorno) Šališ se nevaljanče! A ne znaš što se je zbililo! (Pusti se opet tužna na stolicu)

Hlapić: (veselo i sigurno) Ja znam – ali vi ne znate!

Majstorica: (Čudi se njegovoj drskosti) Šta ja ne znam?

Hlapić: (Priskoči u pozadinu k ulaznim vratima i otvori ih) Sad ćete vidjeti! (Na vratima se ukaže Majstor Mrkonja)

Majstorica: (cikne u sav glas i priskoči majstoru Mrkonji) Je li moguće? Sanjam li? Ti si? Živ? Zdrav? Spašen? (Ogrli ga.)

Mrkonja: (Grli je¹²⁰ ganuto) Da! Spašen! A eto tko me je spasio! (Položi ruku Hlapiću na rame)

¹¹⁸ Prepravljeno: VII.

¹¹⁹ Nemogu

¹²⁰ ju

- Majstorica: Šta? Hlapić? Zar on?
 Majstor: Da! On koji je utekao od moje nepravde, a koji je za 6 dana učinio više dobra nego drugi za 6 godina.
- Hlapić: (postidjeno) O majstore!
 Majstor: Jest! I vatru pogasio i zlikovcu je prkosio i sirotu staricu utješio i griješnika obratio po njemu moje ruke razriješio!
- Majstorica: (užasne se) Ruke razriješio! Vezan si bio? O pričaj! (polaze svi prema klupi) Tko su nesretnici koji su Te napali? Otkud¹²¹ su došli? Gdje su sada?
- Mrkonja: (sjedne na klupu) Gdje su? Jedan otišao u svijet da okaje svoje grijehe – a drugi – drugi je postradao!
- Majstorica: (uzbuđeno) Postradao? Bože koliko se strašnoga odigralo!
 Mrkonja: Da! postradao! Išao prošle noći dalje za svojim crnim poslom, prelazio preko opasnog brvna, brvno se prebilo, čovjek pao u provaliju i platio životom.
- Hlapić: A moj život je odkupio! Jer ja bijah poletio pram istom brvnu al bilo je već porušeno. Da se nije pod njim provalilo, bilo bi se pod menom.
- Majstorica: (ganuta) Oh! sjednimo mili moji! Ah pričajte! Al najprije da skinem tužnu ovu crninu. Neka sve sine od radosti, kad nam je Bog bio tako dobar. (skida oba crna rupca)
- Hlapić: (Molećivim glasom.) Majstorice, rekli ste da je Bog bio nama dobar. Pa hajde budite i vi drugima dobra.
- Majstorica: Hoću dijete! Kako da danas ne budem svakome dobra! A što bi ti htio?
- Hlapić: Ima vani još netko!
 Majstorica: Još netko?
 Mrkonja: Da, siročić. Djevojčica. Našlo se njih dvoje na tom putu, pa zajedno prošli sto jada.
- Hlapić: (moli) Nisam je mogao ostaviti samu. Nema kuda. Primite i nju, molim vas¹²²!
- Majstorica: (pomiluje Hlapića) Kako da odbijem tvoju molbu! Neka uniđe. (Majstoru) Oh! Al ti znaš kad mi dođe pred oči djevojčica – A naše nema! - - - (Hlapić izađe po Gitu)

---

¹²¹ Otkud

¹²² Vas

- Mrkonja: (tužno) Znam! I meni je tako. No ta je mala umiljata. Unići će ti u volju – a protiv sudbine nema lijeka. – (Ogleda se po radioni) Ah! opet sam kod kuće! Kolika je to sreća. (Pođe prema alatu i polici) E! Da znaš koliko sam za ovim svim požalio, kad sam mislio da mi je kraj! (Majstor i majstorica pregledavaju po alatu i rede i po polici. Ulaze Hlapić i Gita.)
(Hlapić ulazi, Gita ostaje u vratima. Drži u jednoj ruci košaricu u drugoj svežnjić. Neće da uđe.)
- Hlapić: (radosno) Evo je!
- Majstorica: (obazre se) Gle! Pa to je već veliko djevojče! Dobar dan, mala!
(Okrene se i opet uzdahne)
- Mrkonja: (tužno) Da! da! I naša je možda već tolika, ako je još gdje god živa.
- Majstorica: O ne govori o tome! (djeci) Uniđite djeco. Dok mi ovo svršimo, raspoređićemo, što i kako će s vama biti.
(Majstorica i Mrkonja razgledavaju dalje po polici i pregledavaju svežnjeve kože. Gita spuštene glave sjela je odmah na klupčicu do vratiju. Nepomična je. – Košarica i svežnjić desno i lijevo uz nju. Hlapić žustro vješa torbu na klin, sprema kapu i zasukuje rukave.)
- Majstorica: (Mrkonji) A ima i tamo u sobi neke narudžbe.
- Mrkonja: Hajde da *ito* vidimo. O da znaš koja sreća: opet moj posao.
(Veselo) Hajdemo!
- Majstorica: (djeci) Odma ćemo doći, djeco! Počinite čas. (Izlaze majstor i majstorica na desni izlaz u pokrajnju sobu Hlapić i Gita sami Gita još uvijek nepomična)
- Hlapić: (zadivljen) Ma šta je tebi? Nisi nikad takova bila!
- Gita: (Obazrev se radionom) E, nisi me nikad ni vidio u kutiji!
- Hlapić: Kako? U kutiji?
- Gita: (pokazuje strop i zidove radione) A da šta je ovo nego velika kutija?
- Hlapić: (Smije se) Pa to se zove soba!
- Gita: Ne znam kako se zove, no u stvari je velika kutija!
- Hlapić: (smije se) Pa zar ti nisi nikad boravila ili spavala u takovoj kutiji?
- Gita: Nikad! Spavala sam ili pod velikim šatorom u cirkusu, ili pod manjim u konjušnici, a najviše u pelivanskim kolima.
- Hlapić: No pa eto: i ono je kutija!

- Gita: (poučno) E, dragoviću moj! al kroz nju zrak propiruje, pa ona ima kotače, pa se ona vozi (skoči ugrijava se sve više) gjo! gja! (Maše kao bičem i pucne jezikom)
- Hlapić: Ah! Idi, molim te! Zaboravi to! Hajde da viđamo posla! (Priđu oba alatu i tronošku. – Hlapić uzima neku cipelu u kojoj je već zabodeno šilo sa dretvom.)
- Gita: (sasvim vesela i slobodna otkad su sami) Da zbilja. To je valjda onaj posao u kojem ću ti ja pomagati? Čekaj! (Trči po svoj svežnjic i po košaricu vadi dva ružičasta mala barjačića i sitnu sviralicu) Čekaj još! (Privlači stol preko pozornice do tronoška)
- Hlapić: (uplašeno) Ma to se ne smije!
- Gita: (lahkoumno) Ah! šta! ne smije! Radije mi pomoz! (Poučno) Pa stolovi jesu za to da se prenose amo tamo po cirkusu (Dovukla sto. Trči još po, klupčicu) Eto sad! (Skoči na klupu, pa na sto. Barjačići u rukama, vrpca zviždaljke objesila oko vrata, zviždaljka u ustima) Sad počni raditi, a ja ću ti pomagati! Dakle! (broji oštro) jedan! dva! tri! (počne po taktu zvižditi i mahati barjačićima, a Hlapić ne može da odoli, nego se smije, sjedne na tronožak, i provlači dretvu kroz cipelu. Neko vrijeme traje ova igra. Zatim:)
- Gita: (prestane zvižditi) To ništa ne valja! Pazi (zviždi) jedan opet (dva) opet tri! Kako ti, loše radiš! (ljuti se)
- Hlapić: (smije se u sav glas) O! Gle! Uzela zviždaljku, samo zviždi, pa još i prigovara! (šije dalje kao i dosad)
- Gita: (lupne nožicom po stolu) Ma ne valja, kažem ti! Provuci na jedan, zasuci na dva! (Lupa nožicom, maše barjačićima, zviždi – Hlapić se od smijeha prenemaga)
(Ulaze majstor i Mrkonja i majstorica. Stoje zabezeknuti)
- Majstorica: (sklapa ruke) Šta je ovo, ako Boga znate?
- Gita: (Sva zaokupljena igrom i bez straha govori živo) To je pokus! Ali to mora bolje ići!
- Mrkonja: (smije se, ne razumije) Kako: bolje?
- Gita: Naime mnogo brže! Ovako! (Maše vrtoglavo barjačićima, udara svom snagom po stolu nožicama kao da stupa i zviždi u sav glas. Silna buka traje neko doba)
- Mrkonja: (Začepi uši) Prestani! Prestani! Puca nam glava! (Gita stane)
- Majstorica: (prekorno) Ma jeste li vi djeco s uma sašli! Svu ste mi sobu razorili! To se ne smije!

- Gita: (čas zapanjeno stane, zatim silazi sa stola, gleda majstoricu) Ne smije se? (zburnjeno) On je rekao da se ne smije (pokazuje na Hlapića) al ja nisam vjerovala!
- Lapić: (stupi pred M. Mrkonju i majstoricu) Molim vas da oprostite za ovaj put, ja sam kriv – ona ništa nezna, nije dakle kriva. –
- Gita: (ponikne glavom, nakon puze) Ima pravo – ja ništa pametnoga neznam. – Al – al – (hoće da plače) kad nisam nikog imala da me nauči! Nikad nikog!
- Mrkonja: (blago) Siroče!
- Majstorica: (ganuto pristupi Giti i pomiluje ju) Ništa za to! Naučiti ćeš sve! Ja ću te naučiti!. –
- Gita: (radosno se privije uz majstoricu) Je li da hoćete? O! Da znate kako mi se činite dobri i mili! (privine se sasvim uz majstoricu. Zatim Gita nenadano usklikne) O! Sad ćete vidjeti! (otkine se od majstorice i potrči u dno pozornice, gdje na podu stoji njena košarica i svežanj. Tamo žurno povezuje svežanj, zaključava košaricu) (Mrkonja i Majstorica te Hlapić, stoje uza stol napred i motre ju.)
- Mrkonja: Šta će sad biti?
- Hlapić: Tko zna! njoj svašta na um pada!
(Gita spremiv stvari u košaricu i u svežanj, drži svako u jednoj ruci, pruža naprijed i stupa polaganim svečanim korakom prema Mrkonji i Majstorici i gleda im pravo u oči.)
- Gita: (lice joj sjaji od radosti) Evo vam sve ovo: Đerdani, vrpce, barjačići, zvonci i praporci i sviralice. Meni ovo više ne treba! (Postavlja košaru i svežanj na stol pred Majstoricu, koja je uporno i sve više uzbuđeno gleda)
- Majstorica: (uhvati Mrkonju za ruku – glas joj drhće od uzbuđenosti) Pogledaj! O! Pogledaj! te oči, ta usta! – ovo lišće!
- Gita: (jednako radosna lica, uzdignute glave) I još nešto! Evo ključić od moje košarice – poklanjam ga vama! (Ponosno) Ne trebam ga! (sa naglaskom) Nisam više komedijašica! (Na dlanu lijeve ruke pruža ključić majstorici)
- Majstorica: (uhvati Gitu za ruku. – pogleda ruku iz bližega, ciknu u sav glas i uhvati se za Mrkonju) O, Bože veliki! Križić na palcu! (klone na klupu) Ona! Marica!
- Mrkonja: (uzviktne, priskoči, uhvati Gitu za ruku) Što govoriš? Muti mi se! (obuhvati rukama Gitino lišće i motri ju uporno) Oh! da, da, Zar sam bio slijep! O! Oči majčine, o srce majčino! Za vas nema

tajne! Vi ćete jedine pronaći dijete svoje gdje ga nitko drugi naslutio ne bi!

Gita: (preneraženo cikne – i nagne se nad majstoricu, koja sjedi shrvana od prevelike radosti) Što? Ja? Ja da sam vaša¹²³ Marica? Ona Marica o kojoj mi je Hlapić pričao? O Bože! Pa onda – pa onda – ja – (baci se u naručaj majstoriце) ja imam majku, majku!

Majstoriца: (Uhvati je u naručaj) A ja, ja imam svoje dijete! (Gri ju u neizrecivoj sreći) svoje, svoje!

Hlapić: (koji stoji u dnu pozornice, zadivljen i nepomičan. Tihim svečanim glasom.) Čini mi se kao da sam u crkvi! (prekrsti se i sklopi ruke)

Majstor: (ganuto majstoriци) Da! Kćerku imamo (Uzme Hlapića za ruku i privede ga Majstoriци) a evo nam i sina! (Sjedne s Hlapićem do njih na klupu. Djeca jedno do drugog. Časak ganuta i svečana tišina. Zatim iznenada)

Gita: (Obuhvati jednom rukom Hlapića oko vrata) Pa onda je to moj bratac! Moj mili, mili brate!

Majstor: Dakako! I naš sin i tvoj¹²⁴ bratac i moj pomoćnik i moj nasljednik.

Gita: (sjeti se i nabraja dalje) I poslanik dvaju careva –

Hlapić: (smije se) I gazilac tijesnih čizama (pruža noge sa čizmama naprijed)

Majstor: (ozbiljno) I ovo je istina djeco! (Diže radosno Hlapića na klupu) Evo ga neustrašivi poslanik dvaju najvećih careva: poslanik svog dobrog srca i poslanik svog zdravog i odlučnog razbora. Takav eto iz jednih jedinih, makar koliko tijesnih, čizama izvodi najširu sreću svima s kojima se sastaje!

Gita: (oduševljeno plješe ručicama, skoči na noge i kliče) O majčice! sve je ovo odviše divno! Smijem li pak bar malo zasvirati? (Tu uhvati svoju zviždaljku koja joj još uvijek oko vrata visi. Zviždi u sviralicu iz svih sila, okreće se uz to u vrtoglavoј pirouetti. Roditelji i Hlapić gledaju u nju dopadno i sa smijehom)

ZASTOR PADA!

10 minuta

Konac igrokaza “ŠEST KONAKA ŠEGRTA HLAPIĆA”!

¹²³ Vaša

¹²⁴ Tvoj

- Gita: (:Obuhvati jednom rukom Hlapića oke vrata:.) Pa onda je to moj bratac! Moj mali, mili brate!
- Majstor: Dakako! I naš sin i tvoj bratac i moj pomoćnik i moj nasljednik.
- Gita: (sjeti se i nabraja dalje) I poslanik dvaju careva-
- Hlapić: (smije se) I gazilac tijesnih čizama (pruža noge sa čizmama naprijed.
- Majstor: (ozbiljno) I ovo je istina dječce! (Diže radošno Hlapića na klupu) Evo ga neustrašivi poslanik dvaju najvećih careva: poslanik svog dobrog srca i poslanik svog zdravog i odlučnog razbora. Takav eto iz jednih jedinih, makar koliko tijesnih, čizama izvodi najširu sreću svima s kojima se sastje.
- Gita: (oduševljeno) plješe ručicama, skoči na noge i kliče: O Majčice! sve je ovo odviše divno! Smijem li ipak bar malo zasvirati? (Te uhvati svoju zviždaljku koja joj još uvijek oke vrata visi. Zviždi u sviralicu iz svih sila, okreće se na to u vrtoglavoj pironetti. Roditelji i Hlapić gledaju u nju dopadno i sa smijehom)

ZASTOR PADA!

Konac igrakeza "ŠEST KONAKA ŠEGRTA HLAPIĆA"